

Kokoomuksen vaihtoehtobudjetti 2022

KESTÄVÄN TULEVAISUUDEN VAIHTOEHTO

Enemmän työtä. Enemmän käteen palkasta.

Vähemmän velkaa.

KOKOOMUKSEN EDUSKUNTARYHMÄ

002	<<<<	KOKOOMUKSEN VAIHTOEHTOBUDJETTI 2022	KOKOOMUKSEN VAIHTOEHTOBUDJETTI 2022	>>>>	003
SISÄLLYSLUETTELO			SISÄLLYSLUETTELO		
					
Petterin alkusanat	4	4. Sivistyksen Suomi	39		
Tavoitteena hyvinvointipalveluiden pelastaminen	6	4.1 Vahvistetaan varhaiskasvatuksen laatua ja nostetaan osallistumisastetta	40		
Kokoomuksen vaihtoehto Suomelle	8	4.2 Panostetaan perusopetukseen, jotta opettajat voivat keskittyä perustyöhönsä	41		
Talouspolitiikan säännöt on uudistettava entistä vahvemiksi veronmaksajien turvaksi	10	4.3 Korjataan lukiokoulutuksen rahoitusvajetta	42		
Vaihtoehtobudjetin keskeiset tunnusluvut	11	4.4 Panostetaan pysyvästi ammatilliseen osaamiseen	43		
1. Kannustavan verotuksen Suomi	14	4.5 Kannustetaan ahkeruuteen nostamalla opintotuen tulorajoja pysyvästi 50 %	43		
1.1 Kevennetään verotusta 800 miljoonaa euroa	14	5. Hoivan ja huolenpidon Suomi	44		
1.2 Laitetaan kasvun ja vaurastumisen edellytykset kuntoon lähtökohdista riippumatta	16	5.1. Laajennetaan ansiosidonnainen työttömyysturva kaikille	45		
1.3 Parannetaan kotitalousvähennystä pysyvästi	17	5.2. Uudistetaan sosiaali- ja terveyskeskukset	46		
1.4 Laajennetaan veropohjaa	18	5.3. Toteutetaan terapiatakuu	48		
2. Pohjoismaisen työllisyysasteen Suomi	20	5.4. Toteutetaan kuntoutustakuu	48		
2.1 Uudistetaan työmarkkinat	22	5.5. Panostetaan tutkimukseen ja hoidon laatuun	49		
2.2 Vahvistetaan työvoimapalveluita, työkykyä ja tasa-arvoa	23	5.6. Turvataan ikäihmisten laadukas hoito ja hoiva yhdenvertaisesti	50		
2.3 Puretaan kannustinloukkuja	25	5.7 Tehdään terveydenhuollosta kokonaan maksuton lapsille	52		
2.4 Pienennetään verokiilaa	26	5.8 Toteutetaan parannus yli 75-vuotiaiden kotitalousvähennykseen	52		
3. Kestävän kasvun Suomi	27	6. Kansainvälinen ja turvallinen Suomi	53		
3.1 Nostetaan tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan rahoitusta 200 milj. eurolla	28	6.1 Lisätään pelastustoimen ammattilaisten koulutusmäärää	54		
3.2 Käännetään liikenteen päästöt laskuun poistamalla autovero	31	6.2 Turvataan vahva oikeusvaltio ja koko rikosketju	55		
3.3 Parannetaan vientiteollisuuden kilpailukykyä poistamalla väylämaksut kokonaan	32	6.3 Kohdistetaan turvapaikat hädänalaisille – estetään väärinkäyttö	56		
3.4 Turvataan puhtaat vesistöt ja luonnon monimuotoisuus kokonaan	33	6.4 Turvataan maanpuolustuksen ja kriisinhallinnan resurssit	57		
3.5 Vauhditetaan teollisuuden vähähiilitiekarttoja	34	6.5 Vahvistetaan kehitysyhteistyötä ja siirretään painopistettä sijoitusmuotoiseen tukeen	57		
3.6 Laitetaan koko Suomi kuntoon	35	7. Tehokkaan julkisen hallinnon Suomi	59		
3.7 Pääomitetaan nopeita junayhteyksiä kahdella miljardilla	35	7.1 Nostetaan julkisen hallinnon tehokkuutta ja tuottavuutta tukeen	60		
3.8 Panostetaan sujuvaan liikenteeseen ja riittävään asuntotuotantoon	36	7.2 Kehitetään sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallintaa ja vähennetään ICT-kustannuksia	62		
3.9 Uudistetaan asumistuki	37	8. Vaikutus julkiseen talouteen	63		
		8.1 Vaihtoehtobudjetin keskeiset tunnusluvut	63		
		Vaihtoehtobudjettiryhmä: Timo Heinonen, työryhmän puheenjohtaja, Petteri Orpo, Kai Mykkänen, Elina Valtonen, Sari Sarkomaa, Janne Sankelo, Jukka Kopra, Kalle Jokinen, Markku Eestilä, Matias Marttinen, Sari Multala, Arto Satonen, Sanni Grahn-Laasonen, Kai Mykkänen, Mari-Leena Talvitie, Sinuhe Wallinheimo ja työryhmäsihteeri: Mikko Martikkala.			

PETTERIN ALKUSANAT

Suomi on tienhaarassa. Hyvinvointipalveluiden tulevaisuutta haastaa jatkuva velkaantuminen. Voimme edetä hallituksen viitoittamalla valtiojohtoisella polulla, jonka päässä odottaa hidas näivettyminen. Velkavuori paisuu, verotus kiristyy, julkinen sektori leviää, suomalaisten ostovoima ja hyvinvointi heikkenevät hitaasti mutta varmasti. Tämän polun päässä odottaa vain näköalattomuutta.

Voimme myös valita toisin. Voimme valita ihmiskeskeisen vapauden Suomen, jossa ahkeruudesta palkitaan, ihmisille annetaan enemmän tilaa yrittää, kilpailu on reilua, markkinat toimivat ja hyvinvointipalvelut turvataan. Antamalla ihmisille mahdollisuuksia voimme luoda uskoa tulevaisuuteen.

Kokoomus haluaa muuttaa Suomen suunnan ja palauttaa maamme kestäväälle uralle. Suomessa on tehtävä markkinatalouteen ja vapauteen sekä korkeaan osaamiseen perustuvaa vastuullista politiikka. Lähtökohta tähän on talous. Kasvava elintaso ja julkinen talous pelastetaan vain vireällä kansantaloudella: työllä, tulevaisuuden uskolla ja halulla rakentaa uutta. Talouskasvu on ainoa tapa rahoittaa tulevaisuuden palvelut. Enemmän kuin näivettämistä tai sinun taskuillasi käymistä, tarvitsemme kasvua ja toivoa paremmasta huomisesta.

Politiikan keskeinen sisältö on valintojen tekeminen. Jos priorisointia menoista ei tehdä, valitaan lisävelkaantuminen. Tulevien sukupolvien kustannuksella eläminen. Valtiontalouden menokehyksillä haluamme varmistaa, että poliitikot eivät aina siirtäisi ongelmia tuleville hallituksille ja tuleville sukupolville. Nyt kehykset on rikottu ja hallitusohjelman lupaus lopettaa eläminen tulevien sukupolvien kustannuksella hylätty. Näin ei voi jatkaa.

Velan lisääminen ei ole ollut tähänkään mennessä poliitikoille vaikeaa. Jo yli kymmenen vuoden ajan olemme kuluttaneet enemmän kuin mihin meillä on varaa. Eikä loppua näy. Yhteiskunnan suuret haasteet hyvinvointipalveluiden rahoituspuhjan turvaamisesta ilmastomuutokseen ja sosiaaliin ongelmiin eivät ole syitä helpottaa velkaantumista ja romuttaa vastuullisen taloudenpidon sääntöjä. Päinvastoin. Haasteista selviytymisen edellytys on vahva julkinen talous. Myös ilmastopolitiikan on oltava kustannustehokasta.

Kokoomus haluaa vahvistaa taloudenpidon sääntöjä. Velkaantuminen tulee kääntää selvään laskuun. Menojen kasvu ei voi loputtomasti ylittää tuloja, sillä maksun aika koittaa ennen pitkää. Siksi pienennämme budjetissamme valtion velkaantumista tuntuvasti. Koronan jälkeisen kasvuun ei kuitenkaan päästä kiinni ilman tekoja.

Kokoomuksen vaihtoehtoon perusta on työllisyys ja yrittäjyys. Me haluamme varmistaa, että kaikilla on mahdollisuus kannatella itseään omalla työllä. Tavoitteeksi tulee asettaa 80 prosentin työllisyysaste vuosikymmenen loppuun mennessä. Vaihtoehtobudjettimme sisältää keinot reilusti yli 100 000 ihmisen työllistämiseksi. Lisäksi haluamme laajentaa ansiosidonnaisen työttömyysturvan kaikille, jotta työttömien asema olisi nykyistä yhdenvertaisempi. Samalla kevennämme tuloverotusta yli miljardilla eurolla, sillä

yksilön tulee saada päättää oman työnsä hedelmistä nykyistä enemmän.

Suomessa tulee ymmärtää, mistä talouskasvu syntyy. Menestyksen resepti ei löydy menneisyyden tunkkaisesta valtiokapitalismista. Hyvinvointimme syntyy markkinoilla kilpailevien yritysten riskinotosta ja työnteosta. Uuden luominen kilpailluilla markkinoilla on menestyksemme lähde. Siksi Kokoomus on sitoutunut nostamaan TKI-investoinnit 4 prosenttiin bkt:sta vuoteen 2030 mennessä. Investoinnit kuitenkin valuvat hukkaan, jos emme onnistu talouden rakenteiden vahvistamisessa. Vahvistamalla työllisyyttä ja huolehtimalla kilpailukyvyistä pystymme houkuttelemaan uusia investointeja ja osaamista.

Työ ja yrittäjyys kulkevat käsi kädessä sivistyksen ja koulutuksen kanssa. Kokoomus ehdottaa kaikkien koulutusasteiden vahvistamista yhteensä lähes 1,3 miljardin euron ohjelmalla. Rahoituksen tasoakin tärkeämpää on lopettaa jatkuva hankeralli kouluissa, jotta maailman parhaat opettajamme voivat keskittyä työhönsä.

Panostamme 75 miljoonaa euroa hallitusta enemmän vanhuspalveluihin. Arvokas ikääntyminen kuuluu kaikille. Hoidon taso ei parannu vippaskonsteilla, vaan ammattitaitoisilla hoitajilla ja rahalla. Näitä hallituksen ontot lupaukset eivät takaa.

Kokoomuksen vaihtoehto palauttaa Suomen hyvinvoinnin kestäväälle uralle. Hyvinvointi ei synny velkavuorella tai äärikireällä verotuksella eikä sillä, että valtio tekee kaikki ratkaisut puolestamme. Hyvinvointi syntyy työstä ja yrittämisestä. On aika palauttaa usko markkinatalouteen ja ihmisiin ja tehdä suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan kannalta välttämättömät uudistukset, jotta jokainen voi luottaa tulevaisuuteen. On aika muutokselle.

Petteri Orpo

Siksi

SYDÄN ON OIKEALLA.

TAVOITTEENA HYVINVOINTIPALVELUIDEN PELASTAMINEN

“Toimimme terveen julkisen talouden puolesta, jotta myös tulevaisuudessa kaiken ikäisillä suomalaisilla on mahdollisuus toimivaan hyvinvointiyhteiskuntaan, sen turvaan sekä palveluihin.”

– Kokoomuksen periaateohjelma

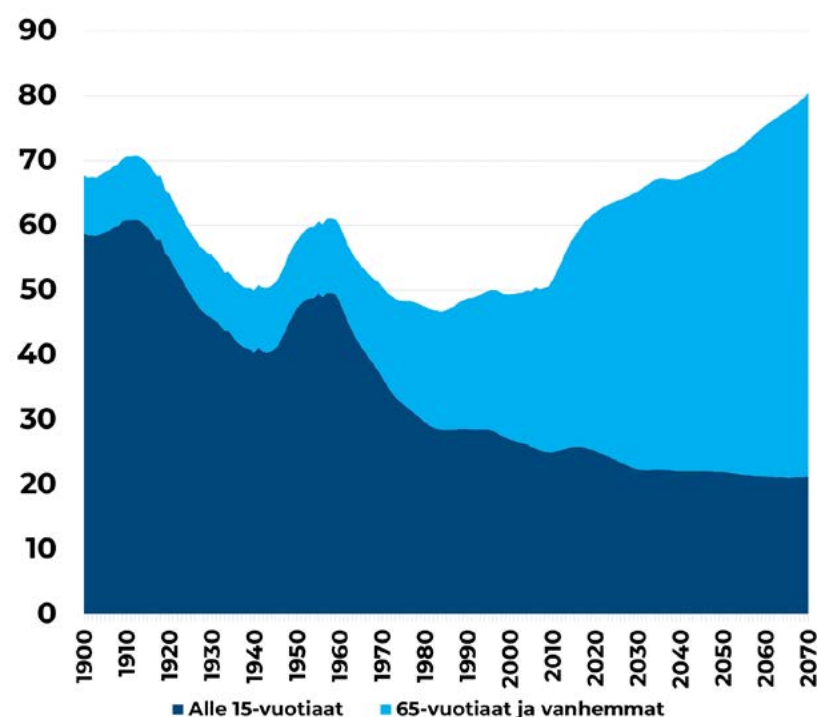
Ilman kestävää taloutta meillä ei olisi maailman parasta koulua, toimivaa terveydenhuoltoa tai hyvää joukkoliikennettä. Ilman ihmisiä ja yrityksiä, jotka tekevät työtä, luovat uutta, hyppäävät epävarmuuteen tai tavoittelevat tähtiä, meillä ei olisi asfalttia teillä, kirjastoautoa tai festareita.

Yhtälö on oikeastaan yksinkertainen: kun ihmisillä on hyvän elämän eväitä, sydän sykkii, talous on hyvässä kunnossa ja syntyy työtä ja työpaikkoja. Siitä taas kertyy jaettavaa, jolla voidaan ylläpitää palveluja ja pitää huolta

turvallisuudesta, viihtyvyydestä, ympäristöstä sekä harrastusmahdollisuuksista.

Keskeinen haasteemme on julkisen talouden 8 miljardin euron kestävyysvaje. Työikäinen väestö vähenee samaan aikaan, kun eläkkeellä olevien määrä nousee. Ikäsidonnaiset menot kasvavat noin puoli miljardia joka vuosi, vaikka emme päättäisi enää yhdestäkään uudesta menolisäyksestä. Ilman muutosta uhkana on ajautuminen hallitsemattoman velkaantumisen tielle.

Väestöllinen huoltosuhde

LÄHDE: TILASTOKESKUS 2021

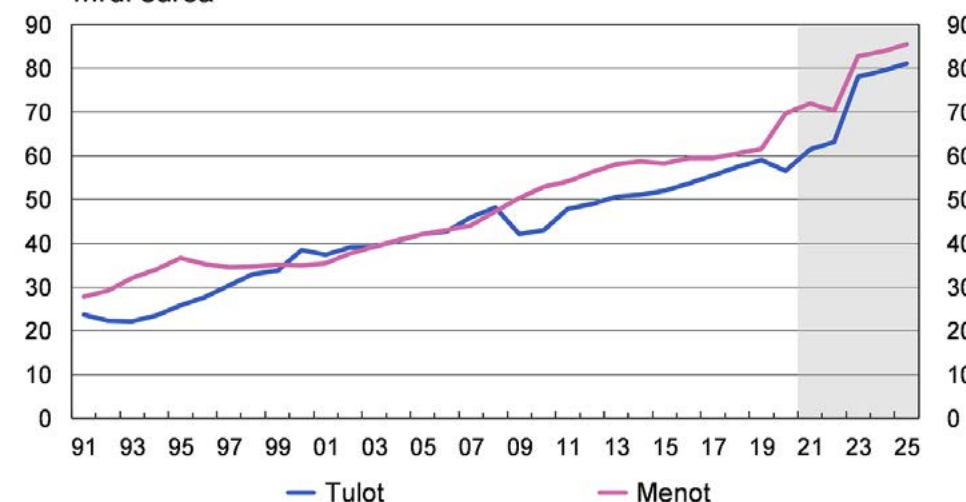
Julkinen velka suhteessa taloutemme kokoon (BKT) on kivunnut Suomen historian korkeimmalle tasolle yli 70 prosentin. Mitä korkeammaksi velkasuhde kasvaa, sitä vaikeammaksi suunnan kääntäminen käy. Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan velkaantuminen kasvaa kiihtyvästi koko ennustejakson ajan. Hallituksen julkisen talouden kestävyystiekartan mukaan sen tavoitteena on velkasuhteen tasaaminen

Hallitus kiihdyttää velkaantumista nousukaudella. Hallitus päätti rikkoa valtiontalouden menokehykset lisäämällä menoja 900 miljoonalla vuonna 2022 ja 500 miljoonalla 2023. Menokehys on ollut lupaus siitä, kuinka paljon hallitus käyttää veronmaksajien rahoja vaalikauden aikana. Kehykset ovat olleet veronmaksajan turvana tuhlailevilta poliitikoilta. Esimerkiksi Talouspolitiikan arviointineuvosto, Suomen Pankki

vuosikymmenen loppuun mennessä. Suunnitelman mukaan kaikki tähän tähtäävät toimenpiteet on kuitenkin siirretty seuraavalle hallitukselle. Suomella ei ole suunnitelmaa velkaantumisen taittamiseksi, eikä hallitus edes tavoittele kestävyysvajeen umpeen kuromista. Vastuullinen talouspolitiikka on hylätty.

ja Valtiontalouden tarkastusvirasto ovat moittineet hallitusta siitä, ettei se ole kyennyt esittämään riittäviä perusteluita kehysten romuttamiselle. Viimeisimpänä IMF (19.11.2021) suosittelee Suomelle paluuta menokehyksiin.

Valtionhallinnon tulot ja menot mrd. euroa

Lähde: Tilastokeskus, VM

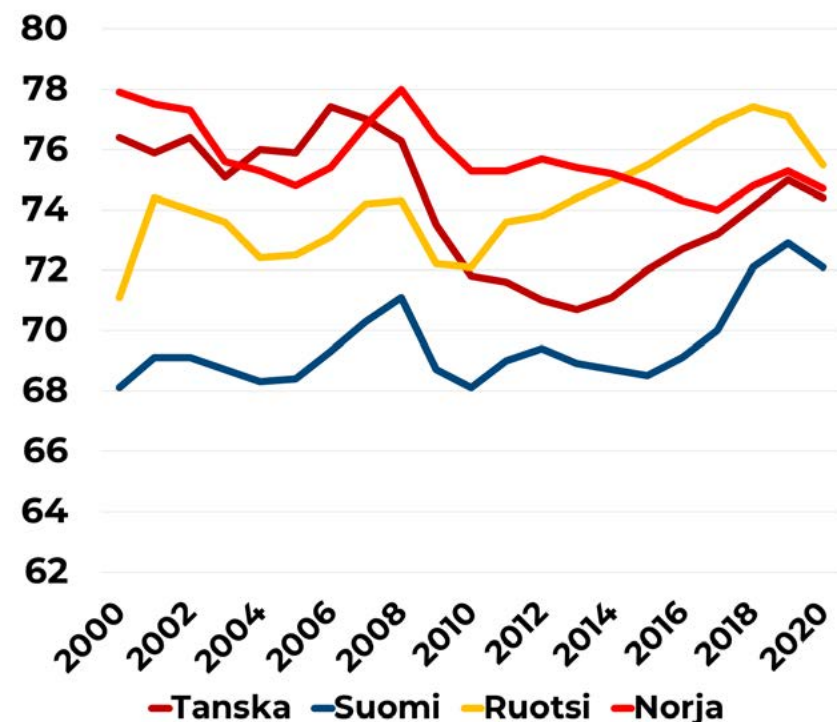
VM34098

LÄHDE: VM, TALOUDELLINEN KATSAUS, SYKSY 2021

Julkisen talouden velan kasvattaminen ei ole ollut vaikeaa tähänkään asti. Menot ovat olleet kroonisesti tuloja suuremmat finanssikriisistä saakka yli kymmenen vuotta. Silti pääministerin johdolla suunnitellaan keinoja velkaantumisen helpottamiseksi ilmastoinvestointien varjolla. Kunnianhimoinen ilmastopolitiikka ja huolenpito laadukkaista hyvinvointipalveluista ei kuitenkaan ole vaihtoehto vastuulliselle talouspolitiikalle. Pääinvastoin. Vastuullinen talouspolitiikka on edellytys kunnianhimoiselle ilmastopolitiikalle ja hyvinvointipalveluiden pelastamiselle. Myös IMF (19.11.2021) huomauttaa, että julkisen talouden vahvistaminen auttaisi Suomea pääsemään kunnianhimoisiin ilmastotavoitteisiin.

Työllisyyden vahvistaminen on kokoomuksen vaihtoehdon perusta. Vain työllisyyttä vahvistamalla voimme selvittää kestävyysvajeongelman. Toisaalta työllisyyden vahvistaminen on keskeinen keino vauhdittaa talouskasvua. Valtiovarainministeriön (2021) mukaan työvoiman supistuminen alkaa heikentää potentiaalista kasvua jo lähivuosina. On myönteistä, että työllisyys on kasvanut vauhdikkaasti koronaepidemian jälkeen. Vertailussa muihin Pohjoismaihin Suomen ongelmat korostuvat: työllisyyskasvumme on ollut jälleen hitaampaa kuin keskeisissä vertailumaissa.

Työllisten osuus 15-64 vuotiaista, %

LÄHDE: EUROSTAT

Kokoomus katsoo, että kasvu syntyy vain luovuudesta, ahkeruudesta ja yrittäjyydestä. Vasemmiston ratkaisu liki kaikkeen on valtion roolin paisuttaminen: valtio päättää ihmisten puolesta, verottaa enemmän ja tekee riskisijoituksia veronmaksajien rahoilla. Samalla jää sanomatta, että Suomen julkinen sektori on jo nyt maailman suurimpia lähes millä mittarilla tahansa mitattuna.

Ei ongelmamme ole valtion liian vähäinen osallistuminen - päinvastoin. Suomessa tulee antaa lisää tilaa ihmisten ahkeruudelle ja yrittäjyydelle kannustamalla työhön, parantamalla riskinoton kannattavuutta, purkamalla markkinoille tulon esteitä ja vapauttamalla markkinoita. Kun ahkeruudesta palkitaan, kaikki voittavat.

KOKOOMUKSEN VAIHTOEHTO SUOMELLE

Jos kokoomus saisi päättää, olisi moni asia toisin. Menokehykset asetettaisiin vastuulliselle tasolle ja niistä pidettäisiin kiinni. Verotusta ei kiristettäisi, koulutukseen panostettaisiin, ilmasto- ja maahanmuuttopolitiikkaa hoidettaisiin pragmaattisesti ja ratkaisukeskeisesti. Ja ennen kaikkea: jokaista eteen tulevaa ongelmaa ei ratkaistaisi aina uudella velalla.

Vaihtoehtomme ei tyydy vain kertomaan mitä emme halua, vaan esitämme miten tekisimme muutoksen Suomen suuntaan kohti kestävästä tulevaisuudesta. Kokoomuksen vaihtoehto yhdistää hyvinvointipalvelut turvaavan vastuullisen talouspolitiikan ja rohkeat panostukset kasvuun. Kokoomus rakentaisi 2020-luvun talouspolitiikan neljän tavoitteen ympärille:

1. Yrittäjyystavoite

Kokoomus haluaa rakentaa Suomea, jossa yrittäjällä on mahdollisuus ottaa riskiä, onnistua ja epäonnistua, kasvattaa yritystään ja palkata ihmisiä töihin. Kokoomus ottaisi Suomen tavoitteeksi työnantajayritysten määrän kasvattaminen 90 000:sta 100 000:een ja pk-yritysten määrän 20 000:sta 25 000:een.

2. Vaurastumistavoite

Kokoomus haluaa rakentaa Suomea, jossa ihmisillä on mahdollisuus vaurastua osaamisella, ahkeruudella, työllä ja yrittämisellä. Haluamme, että suomalaiset voivat keskimäärin kasvattaa nettovarallisuuttaan 50 % vuoteen 2030 mennessä. Haluamme myös, että Suomen nettoinvestoinnit aineelliseen ja aineettomaan pääomaan saadaan käännettyä reilusti positiiviseksi.

3. Työllisyystavoite

Kokoomus haluaa rakentaa Suomea, jossa jokaisella työikäisellä ja -kykyisellä on mahdollisuus tulla toimeen omalla työllään. Kokoomuksen mielestä Suomen on tavoiteltava 80 prosentin työllisyysastetta vuoteen 2030 mennessä, jotta hyvinvointipalveluiden rahoitus on turvattavissa.

4. Kestävyydestavoite

Kokoomus haluaa pelastaa hyvinvointipalvelut ja puhtaan ympäristön myös tuleville sukupolville. Talouspolitiikan tavoitteeksi on asetettava julkisen talouden kestävyysvajeen umpeen kurominen ja talouskasvun ekologinen kestävyys.

Nämä tavoitteet ovat resepti, jolla jokaiselle työikäiselle ja -kykyiselle suomalaiselle löytyy mahdollisuus tulla toimeen omalla työllään. Nämä tavoitteet ovat myös resepti, jolla suomalaisilla on mahdollisuus parantaa

elintasoaan ja samaan aikaan vähentää ilmastolle haitallisia päästöjä. Ne vievät kohti Suomea, jossa jaettavaa yhteiseen hyvään riittää myös jatkossa, jotta voimme pitää kaikki mukana.

KUMPI TIE VALITAAN?

VALTIOKESKEINEN SUOMI

*Kireä ja lannistava verotus
Paisuva julkinen sektori
Valtiokapitalismi
Paisuva velkavuori
Näköalattomuus*

IHMISKESKEINEN SUOMI

*Ahkeruudesta palkitaan
Enemmän tilaa yrittää
Reilu kilpailu ja toimivat markkinat
Hyvinvointipalvelut turvattu
Usko tulevaisuuteen*

TALOUSPOLITIIKAN SÄÄNNÖT ON UUDISTETTAVA ENTISTÄ VAHVEMMAKSI VERONMAKSAJIEN TURVAKSI

Laajoja hyvinvointipalveluita ei ole ilman vireää markkinataloutta ja kestävästi rahoitettua julkista sektoria. Esimerkiksi Ruotsissa julkisen talouden erittäin matala velkasuhde ja tiukka vastuullinen talouspolitiikka on onnistuttu yhdistämään laajoihin Pohjoismaisiin hyvinvointipalveluihin. Sitoutuminen vastuulliseen menopolitiikkaan ei ole ollut riippuvaista päättäjien poliittisesta väristä. Suomessakin jokaisen puolueen tulisi ymmärtää mitkä ovat hyvinvointipalveluiden säilyttämisen edellytykset.

Julkisen velan BKT-suhteelle on asetettava matala tavoitetaso.

Julkiselle sektorille (kunnat ja valtio) on asetettava kestävyysvajeen turvaava ylijäämätavoite, joka huomioi tulevaisuudessa kasvavat ikäsidonnaiset menot.

Jos taloudellinen kehitys poikkeaa näistä tavoitteista, tulee hallituksen tuoda kiireellisenä eduskunnalle suunnitelma tilanteen korjaamiseksi.

Rikotut menokehykset vaarantavat talouspolitiikan uskottavuuden ja vastuullisen menopolitiikan jatkossa.

Siksi julkisen talouden säännöt on päivitettävä entistä vankemmaksi turvaksi veronmaksajille. Kokoomus esittää julkisen talouden velka-ankkurin säätämistä ja talouspolitiikan sääntöjen päivittämistä Ruotsin mallia mukaillen. Keskeiset välineet talouden ohjaamiseen tulisi saattaa vahvaan parlamentaariseen valmisteluun ja siksi velkasäännöt tulee säätää lain tasolla.

VAIHTOEHTOBUDJETIN KESKEISET TUNNUSLUVUT

Vaihtoehtobudjetin vaikutukset julkisen talouden menoihin:

- Menoja vähennetään noin 2630 miljoonaa euroa.
- Menoja lisätään noin 550 miljoonaa euroa.
- Menotaso laskee yhteensä noin 2 080 miljoonalla eurolla.

Vaihtoehtobudjetin vaikutukset julkisen talouden tuloihin:

- Tuloja kevennetään noin 1 405 miljoonaa euroa.
- Tuloja lisätään noin 875 miljoonaa euroa.
- Tulotaso kevenee yhteensä noin 530 eurolla.

Julkisen talouden vahvistuminen:

- Julkinen talous vahvistuu 1 550 miljoonalla eurolla.
- Jos mukaan lasketaan myös työllisyystoimien vaikutus julkiseen talouteen, julkinen talous vahvistuu jopa 2,5 miljardilla eurolla. Tämä perustuu hallituksenkin käyttämään oletukseen, että yksi työllinen vahvistaa kasvavien verotulojen ja vähenevien sosiaaliturvamenojen kautta julkista taloutta keskimäärin 25 000 eurolla.
- Tietopalvelun arvioima työllisyysvaikutus huomioiden velkaantuminen vähenisi 2,5 miljardilla eurolla.

Kokoomuksen vaihtoehtobudjetin suorat vaikutukset julkiseen talouteen vahvistavat julkista taloutta 1,5 miljardilla eurolla.

Eduskunnan sisäisen tietopalvelun arvion mukaan kokoomuksen reformit vahvistavat työllisyyttä 38 000 ihmisellä. Hallituksen laskentatapaa hyödyntäen voidaan arvioida, että jokainen työllistynyt vahvistaa julkista taloutta keskimäärin 25 000 eurolla.

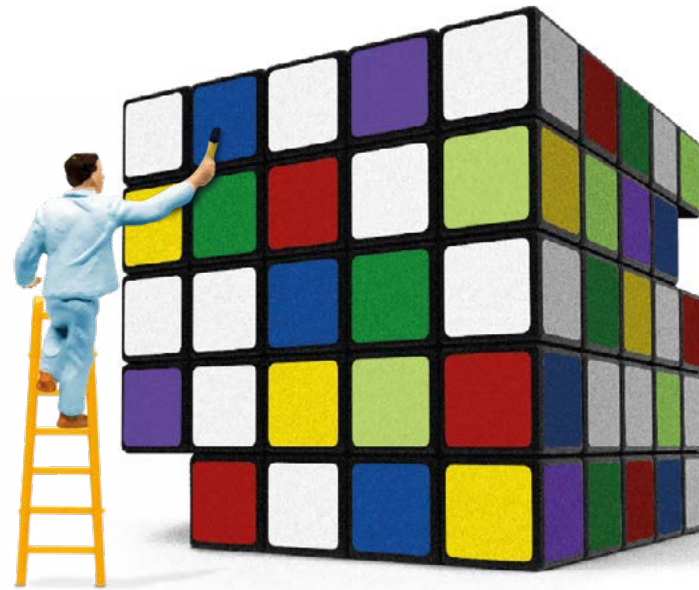
Kokoomuksen vaihtoehto vahvistaa julkista taloutta

dynaamiset vaikutukset huomioiden miljardilla eurolla.

Kokoomuksen koko työllisyyspaketti vahvistaa työllisyyttä 114 000–140 000 työllisellä.

Eduskunnan sisäinen tietopalvelu ei arvioi kaikkien työllisyysuudistusten vaikutusta. Edellä kuvatulla tavalla kokoomuksen vaihtoehtobudjetin työllisyyspaketin julkista taloutta vahvistava vaikutus on 2,9–3,5 miljardia euroa.

LUKIJALLE

Istuva hallitus päätti rikkoa vaalikauden alussa asettamansa kehystason 900 miljoonalla eurolla vuonna 2022 ja edelleen 500 miljoonalla vuonna 2023 samalla, kun taloudessa on meneillään lyhyt koronan jälkeinen nousukausi.

Vaihtoehtobudjetti tehdään suhteessa hallituksen talousarvioesitykseen. Etuuksiin ja verotukseen tehtyjen reformien vaikutukset esitellään vuotuisina pysyvinä lopullisina vaikutuksina koko julkiseen talouteen. Oletuksena on, että niiden vaikutukset kompensoidaan kuntatalouteen täysimääräisesti. Suorat määrärahamuutokset esitetään sellaisenaan.

Reformien vaikutukset julkiseen talouteen perustuvat joko eduskunnan sisäisen tietopalvelun laskelmaan tai muuhun luotettavaan lähteeseen. Eduskunnan sisäinen tietopalvelu ei arvioi kaikkia vaihtoehtobudjetin reformeja, eikä se siten ole lopullinen arvio koko vaihtoehtobudjetin vaikutuksista julkisen talouden tasapainoon tai työllisyyteen. Suorat määrärahamuutokset esitetään sellaisenaan.

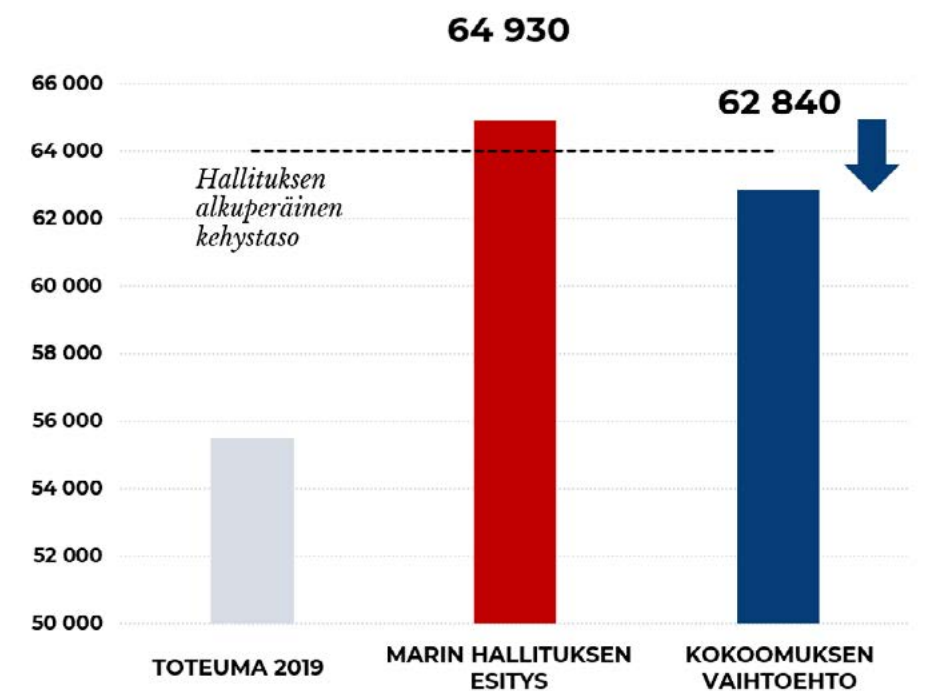
Valtiontalouden budjettikehyksiä kuvataan Kehyskäsikirjassa (2020). Kukin hallitus asettaa itse kautensa alussa menokehyksen hallitusneuvotteluissa sovitulle tasolle. Sen tarkoituksena on hillitä menolisäyksiä kesken vaalikauden, turvata veronmaksajia ja lisätä ennustettavuutta sekä luotettavuutta julkisen talouden hoitoon. Istuva hallitus päätti rikkoa vaalikauden alussa asettamansa kehystason 900 miljoonalla eurolla vuonna 2022 ja edelleen 500 miljoonalla vuonna 2023 samalla, kun taloudessa on meneillään lyhyt koronan jälkeinen nousukausi.

Kehyskäsikirjan mukaan: "Valtiontalouden kehyksen ulkopuolelle jäävät suhdanteiden ja rahoitusautomaatiikan mukaisesti muuttuvat menot, kuten työttömyysturvamenot, toimeentulotukimenot, palkkaturva ja asumistuki. Mainitut

menot luetaan kuitenkin kehyksen piiriin niiden perusteisiin tehtyjen muutosten menovaikutusten osalta. Lisäksi kehyksen ulkopuolelle jäävät mm. valtionvelan korkomenot, arvonnäisäveromenot, finanssisijoitukset sekä menot, joissa valtio toimii teknisenä ulkopuoliselta saatavan rahoitusosuuden välittäjänä. Kehys ei kata valtion budjettitalouden ulkopuolisia rahastoja eikä muuta budjettivaltion ulkopuolista valtiontaloutta."

Kokoomuksen vaihtoehtobudjetin menotaso on näin ollen noin 1,5 miljardia euroa alle hallituksen 900 miljoonalla eurolla rikotun kehysmenotason.

Mainitut menot luetaan kuitenkin kehyksen piiriin niiden perusteisiin tehtyjen muutosten menovaikutusten osalta.

KAAVIO: MENOTASO, JOSSA KEHYS MERKITTYNÄ

1. KANNUSTAVAN VEROTUKSEN SUOMI

“Verotusta on kehitettävä suuntaan, joka suosii työntekeä, yritystoimintaa, kotimaista omistamista ja muuta suomalaisten hyvinvointia lisäävää toimintaa sekä edistää ympäristön suojelua. Veropohjan on oltava laaja ja verokantojen mahdollisimman matalia. Verotuksen on tuettava Suomen houkuttelevuutta maana, jossa halutaan tehdä työtä, yrittää ja johon halutaan sijoittaa.”

– Kokoomuksen periaateohjelma

Kokoomuksen tavoitteena on kestävän kasvun veromalli, joka kannustaa työnteekoon, yrittämiseen, riskinottoon ja ahkeruuteen. Haluamme, että ansaituista lisäeuroista jää nykyistä enemmän käteen ja että päästöjä verotetaan yhtäläisesti riippumatta päästölähteestä. Verotuksen painopiste tulee siirtää haittoihin ja kulutukseen.

1.1 KEVENNETÄÄN TYÖN VEROTUSTA 800 MILJOONAA EUROAA

Sitä mitä verotetaan vähemmän, saadaan enemmän. Mitä verotetaan enemmän, sitä saadaan vähemmän. Tupakkaa verotetaan Suomessa ankarasti, jotta tupakointi vähenisi. Miksi ihmeessä myös työn verotus on meillä ankaraa?

Nykyisellään työnteon ja yrittäjyyden kannustimia latistaa kireä verotus. Lisätyön tekemisen,

kouluttautumisen ja uralla etenemisen kannustimet syödään jo keskituloisella. Sadan euron palkankorotuksesta jää usein käteen vain 50 euroa tai jopa alle. STTK:n 2017 teettämän kyselyn mukaan noin joka kolmas työikäinen on vähentänyt työntekeä lisätulojen kireämmän verotuksen takia.

VEROTTAJAN OSUUS 100 €:N PALKANKOROTUKSESTA

LÄHDE: VERONMAKSAJAT, PALKANSAAJAN TULOVEROLASKURI 2021

Kireä verotus on rakenteellinen ongelma. Suhteessa keskeisiin kilpailijamaihin Suomi hinnoittelee itsensä ulos markkinoilta. Vaikka Suomella on vakaat yhteiskunnalliset olot sekä korkea osaamistaso, vaivanamme ovat vertailumaita selvästi heikommät investoinnit ja vähäisempi työperäinen maahanmuutto. Yrittäjyysasteemme on matalampi ja kotitalouksien varallisuus on vähäisempää.

Veronalennukset vauhdittavat työllisyyttä ja taloutta ja synnyttävät siten uutta verotettavaa tuloa. Verotuksella siis on niin sanottuja dynaamisia vaikutuksia. Ekonomistien arviot niin sanotusta veronalennuksen itserahoittavuusasteesta vaihtelevat voimakkaasti.

117 suomalaisen ekonomistin vastausten keskimääräinen arvio oli, että veronalennukset rahoittavat itsensä noin puoliksi (Pirttilä ja Uusitalo, 2006). Spolander ja Tarkka (2005) arvioivat, että kokonaisveroasteen alentaminen rahoittaa itsensä 49 % osalta. Verotuottoarvioita laadittaessa itserahoittavuutta ei kuitenkaan varovaisuussyistä oteta huomioon tässä vaihtoehtobudjetissa.

Dynaamisten vaikutusten vuoksi veronalennukset olisivat olleet myös hyvää elvytyspolitiikkaa. Suomen Pankki (2020) arvioi koronaviruksen aikana, että veroelvytyksen talouskasvua kiihdyttävä vaikutus olisi pitkäaikaisempi kuin hallituksen toteuttamalla veronmaksajien rahoilla tehdyillä menolisäyksillä. Esimerkiksi Ruotsissa vasemmistovihreä hallitus toteutti keskustan tuella

merkittävät veronkevennykset, joita jatketaan kriisin jälkeenkin.

Pohjoismaiset hyvinvointipalvelut tarvitsevat vastinparikseen pohjoismaisen työllisyysasteen. Siksi on huolehdittava, että jokaisella on lähtökohdista riippumatta kannustimet ahkeruuteen. Siksi kokoomus esittää yhteensä 800 miljoonan euron veronkevennyksiä. Kokoomuksen pidemmän aikavälin tavoite on, että jokaisesta tienatusta eurosta jää vähintään puolet käteen kaikilla tulotasoilla.

Hallitus on kiristämässä työn verotusta pysyvästi säätämällä uuden maakuntaveron. Parlamentaarisen maakuntaverokomitean (2020) johtopäätösten mukaan uusi vero tulee todennäköisesti kiristämään työn verotusta. Samalla komitea arvioi, että juuri kireä työn verotus on “verojärjestelmämme keskeisin ongelma”. Jatkossa palkansaajan kukkarolla käy kunnan ja valtion lisäksi maakunta, eikä kohtuullista kokonaisverorasitusta pystytä kontrolloimaan.

Alueiden erilaiset tilanteet tarkoittaisivat hyvin eri tasoista veroa eri puolilla Suomea. Siksi maakuntaveroa ei voi säätää ilman jyrkkää tasausmekanismia, jotta verotus ei erkane eri osissa maata. Tasausmekanismi poistaa veron alkuperäisen perusteen, eli kytkennän palveluiden laadun ja budjettivastuun välillä. Kokoomuksen mielestä palkansaajan verotusta kiristävän maakuntaveron valmistelu on välittömästi keskeytettävä.

KOKOOMUKSEN ESITYS:

- Kevennetään ansiotuloverotusta 800 miljoonaa euroa. Korotetaan työtulovähennyksen määrää 2026 euroon. Kevennetään verotusta tasaisesti kaikista työ- ja eläketuloista 600 miljoonalla eurolla.
- Lopetetaan työn verotusta kiristävän maakuntaveron valmistelu.

1.2 LAITETAAN KASVUN JA VAURASTUMISEN EDELLYTYKSET KUNTOON LÄHTÖKOHDISTA RIIPPUMATTA

Kokoomuksen aloitteesta Sipilän hallitus päätti vahvistaa kaikkien suomalaisten mahdollisuuksia vaurastua perustamalla uuden osakesäästötilin. Vuoden 2021 alkupuolella osakesäästötilejä oli avattu jo lähes 200 000 ja tileillä olevien tavallisten suomalaisten säästöt olivat arvoltaan yhteensä lähes miljardi euroa.

Kokoomus olisi halunnut osakesäästötilistä laajemman jo alusta saakka. Tilin talletuksiin asetettiin keinotekoinen katto ja tarpeettomat verosanktiot. Rajoitukset asettavat piensijoittajan selvästi epäedullisempaan asemaan varakkaampiin kotitalouksiin verrattuna. Kokoomus haluaa poistaa tarpeettomat rajaukset tavallisten säästäjien suosimasta osakesäästötilistä.

Säästämisen ja sijoittamisen kannustimia tulee vahvistaa jo elämän alkutaipaleelta asti. Suomessa on viime vuosina tapahtunut myönteinen muutos säästämisen ja sijoittamisen suosion kasvussa. Kokoomus haluaa vahvistaa tätä kulttuurin muutosta. Hallituksen kotimaisen omistamisen ohjelma sisältää tähän hyviä keinoja. Kokoomus toteuttaisi ohjelman mukaisen vastasyntyneiden osakesäästötilin. Ajatuksena on, että äitiyspakkauksen mukana jokaiselle vastasyntyneelle avattaisiin osakesäästötili, jonne valtio tekee 300 euron talletuksen.

KOKOOMUKSEN ESITYS:

- Laajennetaan osakesäästötilin käyttöalaa monipuolisemmaksi.
- Poistetaan osakesäästötilin maksimisijoitusrajaa.
- Toteutetaan vastasyntyneiden osakesäästötili 13 miljoonalla eurolla.

1.3 PARANNETAAN KOTITALOUSVÄHENNYSTÄ PYSYVÄSTI

Kotitalousvähenitys on erinomainen keino madaltaa palveluiden verokiilaa ja vähentää harmaata taloutta. Verokiilan pienenemisen ansiosta suomalaiset kotitaloudet voivat teettää ostopalveluna kotitalous-, hoito- tai remonttitöitä edullisemmin.

Kun kotitalouden ostavat useammin töitä, joita muuten olisi tehty omin voimin, taloudellinen toimeliaisuus ja työllisyys kohenevat. Esimerkiksi kotisiivous luo ammattilaiselle työtä siivousalalla ja samalla tilaajalle itselleen vapautuu lisää aikaa keskittyä omaan työhön. Kaikki voittavat.

Hallitus heikensi kautensa alussa kotitalousvähenitystä. Nyt hallitus on muuttanut jälleen suuntaa ja ehdottaa määräaikaista parannuksia kotitalousvähenitykseen. Toimenpide on oikeansuuntainen, mutta määräaikaisten muutokset eivät ole hyvää veropolitiikkaa. Parannus rajautuu ainoastaan kotitalous-, hoito- ja hoivatyöhön sekä lämmitystaparemontteihin. Esimerkiksi vuonna 2019 kotitalouksissa vähenitystä käytettiin näihin palveluihin vain noin 22 % osalta, kun taas remonttipalveluihin käytettiin 78 %.

Kokoomus haluaa vauhdittaa ekologisesti kestävä ja vireän palvelutalouden kehittymistä parantamalla kotitalousvähenitystä pysyvästi. Kokoomus ehdottaa kotitalousvähenityksen nostamista pysyvästi 5 000 euroon. Hyvitykseen oikeuttavaa osuutta työn hinnasta on nostettava 60 prosenttiin ja palkkakulujen osalta 40 prosenttiin.

Lisäksi kokoomus parantaisi kotitalousvähenitystä niin, että siitä voisi hyötyä mahdollisimman moni. Monimutkaisen byrokratian vuoksi vähenitystä jää nykyisin käyttämättä. Kokoomus ehdottaa vähenityksen omavastuuosuuden poistamista. Kotitalouden tulisi saada vähenityksen hyöty itselleen suoraan ostopalvelun tai työn alhaisempana hintana. Valtion tulee luoda digitaaliset ratkaisut, joilla yritykset voivat vaivattomasti ja maksutta tarkistaa asiakkaan oikeuden vähenitykseen.

Kokoomus myös toteuttaa ikäihmisten parannetun kotitalousvähenityksen. Sen avulla ikäihmiset voivat hankkia kotiin palveluita, jotka tukevat toimintakykyä ja omassa kodissa asumista. Sitra esitti mallia, jossa verovähennysoikeutta nostettaisiin 70 prosenttiin ja 100 euron omavastuuosuus poistettaisiin.

Lisäksi palveluiden ostoon annettaisiin enintään 1200 euron tuki vuodessa heille, joilla tulot eivät riitä vähenityksen tekemiseen. Kotitalousvähenitys olisi pienituloisille suoran tuen ja verohuojennuksen yhdistelmä. Malli on Sitran arvion mukaan sisäisesti kustannusneutraali.

KOKOOMUKSEN ESITYS:

- Parannetaan kotitalousvähenitystä pysyvästi.
- Korotetaan kotitalousvähenityksen enimmäismäärää 5 000 euroon.
- Nostetaan työkorvauksen vähennettävä osuus 60 prosenttiin ja palkkamenojen vähennettävä osuus 40 prosenttiin.
- Poistetaan 100 euron omavastuuosuus.
- Siirrytään laskumalliin, jossa kotitalousvähenityksen saa alennuksena suoraan työn hinnassa. Digitaalisin ratkaisuin mahdollistetaan ostajan oikeus vähenitykseen ostohetkellä ilman byrokratiataakan kasvua yrityksille.
- Toteutetaan yli 75-vuotiaiden parannettu kotitalousvähenitys.

1.4 LAAJENNETAAN VEROPOHJAA

Kokoomus kattaisi kasvupanostukset työllisyysuudistuksilla, harkitulla menomaltilla ja osittain verotuksen painopisteen siirrolla. Verotuksen painopistettä siirretään työstä ja yrittäjyydestä haittoihin ja päästöihin. Veropohjaa laajennetaan ja tiivistetään siten, ettei sillä ole kielteisiä vaikutuksia työllisyyteen ja riskinottoon. Veropohjan laajentamisessa on myös huomioitava, että verotus kohdentuu oikeudenmukaisesti.

Kokoomus pitää terveysperusteista veroa oikeudenmukaisena tapana laajentaa veropohjaa terveydelle haitallisiin tuotteisiin. Tullinimikkeiden perusteella vero voidaan kohdentaa tehokkaasti tuotteisiin, jotka sisältävät merkittävän määrän epäterveellisiksi määriteltäviä ainesosia. Välillinen verotus kohdistuisi siten oikeudenmukaisemmin.

Pysyvän veromuutoksen seurauksena yritykset voivat investoida terveellisempiin raaka-ainevalintoihin välttääkseen tämän veron. Terveysperusteisella verolla tulisi tavoitella 150 miljoonan euron verokertymän kasvua.

Lisäksi virvoitusjuomaveron veropohjaa laajennettaisiin uusiin tuotteisiin niin, että verokertymä kasvaa 100 miljoonalla eurolla.

Kaikki puolueet ovat sitoutuneet tavoitteeseen savuttomasta Suomesta vuoteen 2030 mennessä. Tupakointi on vähentynyt 2010-luvulla, mutta viime vuosien kehitys on ollut huolestuttavaa. THL:n mukaan yläkouluikäisten tupakointi on kääntynyt laajoissa osissa maata nousuun. Kokoomus katsoo, että suunta on väärä ja kunnianhimon tason on näyttävä teoissa.

Veronmaksajien vertailun mukaan vuonna 2019 tupakka-askin hinta oli EU-maista korkein Irlannissa. Suomessa tupakka-askin sai 7,2 eurolla, kun Irlannissa askista joutui maksamaan 12 euroa. Hallituksen esittämän korotuksen seurauksena tupakka-askin hinta nousee noin kymmeneen euroon. Siksi kokoomus ehdottaa uutta 300 miljoonan euron kiristystä tupakkaveroon.

Vakiintuneen käytännön mukaan työehdoista neuvottelevien työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksut on katsottu verotuksessa vähennyskelpoisiksi. Kokoomuksen mielestä yleishyödyllisyyden määritelmää lainsäädännössä tulee muuttaa tältä osin. Työnantajien tai työntekijöiden edunvalvonta ei ole katsottavissa yleishyödylliseksi taiteen, tieteen tai liikunnan tapaan. Siksi laajentaisimme veropohjaa kaikkien työmarkkinajärjestöjen sijoitustuottoihin sekä jäsenmaksujen verovähennysoikeuteen. Työttömyyskassojen maksut tulee jatkossakin säilyttää vähennyskelpoisina.

Työmarkkinajärjestöjen sijoitustuottojen verollepano tarkoittaisi noin 40 miljoonan euron lisäystä verotuloihin. Valtiovarainministeriö arvioi, että työntekijäjärjestöjen

jäsenmaksujen vähennysoikeuden vaikutus verotuloihin on suuruudeltaan noin 195 miljoonaa euroa.

Työnantajajärjestöjen jäsenmaksujen perusteella tehdyistä yritysten verovähennyksistä ei ole euromääristä tilastoa, mutta vaikutus on arviolta muutamia kymmeniä miljoonia euroja. Kokoomus rahoittaisi osan ansiotuloverotuksen kevennyksestä lopettamalla eläkkeen kertymisen ansiosidonnaisesta työttömyysturvasta. Ansiosidonnaista saavalle kertyy nykyisin eläkettä työttömyysajalta, mutta huomattavasti pienempää työmarkkinatukea saavalle taas ei. Kun jatkossa työttömyysajalta ei enää kertyisi eläkettä, ei Työllisyysrahastosta tarvitse siirtää rahaa eläkejärjestelmään.

Eduskunnan sisäinen tietopalvelu arvioi uudistuksen vahvistavan julkista taloutta noin 400 miljoonalla eurolla. Muutos ei vaikuttaisi nykyisiin eläkkeisiin. Työn verotuksen keventäminen nostaa työllisyyttä ja vahvistaa tätä kautta myös suomalaisten tulevia eläkkeitä ja eläkejärjestelmän rahoitusta. Valtiovarainministeriö ehdotti työttömyysturvan eläkekertymän lopettamista 14.8.2020 julkaistussa virkatyönä valmistelemissaan työllisyyspaketissa.

Veropohjan laajentaminen tulee toteuttaa tehokkaan verojärjestelmän periaatteiden mukaisesti ja vahingoittamatta kykyämme houkutella kansainvälisiä osajia ja innovaattoreita. Hyvä esimerkki hyvään pyrkivästä huonosta verouudistuksesta on hallituksen kaavailema maastapoistumisvero.

Valtiovarainministeriön asiantuntevan ja perusteellisen selvityksen perusteella työryhmä esitti yksimielisesti, että maastapoistumisveroa ei säädettäisi. Vastoin asiantuntijasuosituksia, hallitus aikoo sen kuitenkin tehdä.

Vero olisi byrokraattinen ja todennäköiseltä tuotoltaan vaatimaton tai jopa negatiivinen. Verosta olisi välttämätöntä tehdä äärimmäisen monimutkainen ja rajatapausten määrittely olisi haastavaa. Verotuksen ennustettavuus heikkenisi. Veron tuoton odotetaan olevan vähäinen ja sekin arvio sisältää merkittävää epävarmuutta. On riski, että veron aiheuttaman byrokratian sekä kansainvälisiä osajia karkottavan vaikutuksen seurauksena sen vaikutus julkiseen talouteen on jopa negatiivinen.

KOKOOMUKSEN ESITYS:

- Luodaan uusi terveysperusteinen vero. Esitys vahvistaa julkista taloutta 150 miljoonalla eurolla.
- Laajennetaan virvoitusjuomaveroa. Esitys vahvistaa julkista taloutta 100 miljoonalla eurolla.
- Kiristetään tupakan verotusta. Esitys vahvistaa julkista taloutta 300 miljoonalla eurolla.
- Uudistetaan yleishyödyllisyyden määritelmää lainsäädännössä. Työmarkkinajärjestöjen sijoitustuottojen pääomatulovero vahvistaa julkista taloutta 40 miljoonalla eurolla, työntekijäjärjestöjen jäsenmaksujen VM:n arvioiman verotuen poistaminen 195 miljoonalla eurolla ja maltillisen arvion mukaan työnantajajärjestöjen verovähennysoikeuden päättymisen 20 miljoonaa euroa.
- Poistetaan asuntolainojen korkovähennysoikeus nopeutetusti. Esitys vahvistaa julkista taloutta 12 miljoonalla eurolla.
- Lopetetaan maastapoistumisveron valmistelu.

2. POHJOISMAISEN TYÖLLISYYSASTEEN SUOMI

“Työmarkkinoiden toimivuutta on edistettävä, jotta mahdollisimman moni pääsisi työhön ja saisi oman elämänsä rakentamisen keinot omiin käsiinsä.”

– Kokoomuksen periaateohjelma

Työ antaa toimeentulon, sosiaalista pääomaa ja mahdollisuuden toteuttaa itseään ja omia haaveitaan. Jokaisen osallistuminen on tärkeää. Työllisyyden vahvistaminen on ensisijainen keino ihmisten hyvinvoinnin ja tulojen kasvattamisessa. Riittävä työssä käyvien määrä ratkaisee, onnistummeko kuumaan umpeen hyvinvointipalveluiden rahoituksen kroonisen alijäämän. **Mikäli emme onnistu vahvistamaan julkista taloutta työllisyyden avulla, alkaa keinovalikoima loppua. Jäljelle jää menojen sopeuttaminen.**

Kokoomuksen mielestä Suomen on tavoiteltava 80 prosentin työllisyysastetta vuoteen 2030 mennessä. Jos hyvään Pohjoismaiseen työllisyyden tasoon on päästy esimerkiksi Ruotsissa ja Tanskassa, on se mahdollista myös meillä. Keinoja on, jos vain poliittista tahtoa löytyy. Merkittävimmät parannukset voidaan saavuttaa lisäämällä muutosturvaa, tukemalla työvoiman liikkuvuutta ja remontoimalla lannistava tukijärjestelmä.

Työn vastaanottaminen on tehtävä kannattavaksi kaikissa tilanteissa. Työttömyysturvan täytyy olla väliaikainen tuki turvaamaan nopeaa siirtymää uusiin haasteisiin, ei pysyvä toimeentulon muoto. Nykyisin tukea saavan käteen jäävät tulot voivat jopa pienentyä, jos ottaa työtä vastaan. Toisaalta jyrkkä marginaaliverotus syö kannustimet lisätyön tekemisestä, riskin ottamisesta ja uralla eteenpäin ponnistelusta. Kokoomuksen mielestä jokaisesta ansaitusta eurosta tulisi jäädä käteen vähintään puolet.

Lopulta työpaikat syntyvät vain kannattavan yritystoiminnan seurauksena. Suomen Yrittäjien lokakuun yrittäjägallupin mukaan jopa 65 prosentilla

työnantajayrityksistä oli vaikeuksia löytää riittävästi osaavaa työvoimaa. Jäykät työmarkkinamme, kannustinloukut ja heikko työperäinen maahanmuutto jarruttavat orastavaa kasvupyrähdystä. Käsiparien puute uhkaa tilauksessa olevia toimituksia ja suunnitteilla olevia investointeja. Työikäisen väestön supistuminen on ongelma myös pitkällä aikavälillä. Valtiovarainministeriön mukaan työvoiman väheneminen heikentää potentiaalista talouskasvua jo lähivuosina.

Yritykselle työn tarjoaminen täytyy tehdä houkuttelevaksi. Jotta työnantaja pystyisi maksamaan työntekijälle käteen palkkaa noin 2400 euroa, tulee työnantajan maksaa päälle veroja ja sivukuluja jopa 1800 euroa. Suomen korkea verokiila ei mahdollista kannustavan palkan maksamista ja jättää palkansaajalle käteen vähemmän kuin verrokkimaissa. Häviämme kireän verotuksen takia kilpailun kansainvälisten osaajien ja innovaattoreiden houkuttelussa.

Keinovalikoimamme koostuu suuremmista ja pienemmistä teoista. Osa vaikuttaa nopeammin, osa hitaammin. Pohjoismaisten hyvinvointiyhteiskunnan palveluiden ja hyvinvointimme turvaamiseksi on kaikki keinot käytettävä. Osa reformien vaikutuksista on päällekkäisiä, osa vaikuttaa toisiaan tukevasti. Esitetyt työllisyysvaikutukset esitetään kokonaisuuksille eri reformien yhteenlasketuista arvioituista vaikutuksista. Työllisyysvaikutusarviot sisältävät aina suurta epävarmuutta, joten kokonaisuuksille esitetään maltillinen vaihteluväli.

TYÖNANTAJAN
PALKKAUS-
KUSTANNUS

4234 €

KÄTEEN JÄÄVÄ
PALKKA
2435 €

VEROT JA
MAKSUT
1065€

TYÖN-
ANTAJA-
MAKSUT
734 €

LÄHDE: VERONMAKSAJAT, PALKKAKUITTI 2021

Työllisyysvaikutuksien arviot ovat luotettavien ulkopuolisten tahojen tekemiä tai teettämiä. Eduskunnan sisäinen tietopalvelu arvioi joidenkin etuus- ja veromuutosten vaikutuksia SISU-mikrosimulaatiomallilla. Mallissa lasketaan miten reformit vaikuttavat työhön osallistumispäätökseen, eli

niin sanottuun työllistymisveroasteeseen. Eduskunnan sisäisen tietopalvelun arvio ei siis sisällä koko vaihtoehtobudjetin reformien vaikutuksia julkiseen talouteen tai työllisyyteen.

YHTEENSÄ KOKOOMUKSEN EHDOTUKSILLA TYÖLLISTEN MÄÄRÄ NOUSISI NOIN 114 000 - 140 000 UUDELLA TYÖLLISELLÄ.

TYÖLLISYYDEN KASVU 140 000 IHMISELLÄ VAHVISTAISI JULKISTA TALOUTTA 3,5 MILJARDILLA EUROLLA.

2.1 UUDISTETAAN TYÖMARKKINAT

(Työllisyysvaikutus 10 000 - 25 000)

Laajennetaan paikallista sopimista
Kokoomus haluaa mahdollistaa aidon ja reilun paikallisen sopimisen kaikilla työpaikoilla. Paikallista sopimista tarvitaan, jotta työehdoista voidaan sopia yrityksissä, joissa työ tehdään. Työehtosopimukset määrittelisivät jatkossakin työsuhteen minimiehdot. Muista asioista voidaan sopia työpaikoilla, kun työnantajan ja työntekijän välinen luottamus on kunnossa. Jos yhteistä ymmärrystä ei löydy, noudatettaisiin työehtosopimusta. Paikallisen sopimisen edistämisen yhteydessä minimiehtojen toteutumisen valvontaa tehostettaisiin. Henkilöstön asemaa ja vaikutusmahdollisuuksia työpaikoilla parannettaisiin lainsäädäntöuudistuksin. Neuvotteluasetelman on oltava tasapainoinen. Sopiminen tulee mahdollistaa myös liittoon kuulumattoman luottamusvaltuutetun johdolla tehtäväksi. Työpaikkakohtainen sopiminen lisäisi tutkitusti yritysten halukkuutta palkata rohkeammin lisää työvoimaa.
Selvitetään asuntokaupan varainsiirtoveron poistamisen vaihtoehdot
Ekonomistit ovat jo vuosia suositelleet asuntokaupan varainsiirtoveron poistamista yhtenä tehokkaimpana keinona parantaa työvoiman liikkuvuutta. Kokoomus on esittänyt, että asuntokaupan varainsiirtoveron poistamista riittävällä siirtymäajalla

Lisätään kansainvälistä rekrytointia
Työperäinen maahanmuutto on vähintään tuplattava. Kokoomus on esittänyt kansainvälisen rekrytoinnin ohjelmassa lukuisia keinoja tavoitteen saavuttamiseksi. Mikäli tavoitteeseen ei näillä keinoilla päästä, on pikaisesti luotava uusia. Loisimme reilun työnantajan sertifikaatin yrityksille, joilla työnantajan palvelukseen ulkomailta tuleville työntekijöille luvataan nopea kahden viikon lupamenettely. Sertifikaatin saava yritys sitoutuu omavalvontaan sekä raportointiin. Työlupahallintoa on automatisoitava ja digitalisoitava. Kolmelle ministeriölle hajautunut sekava ja byrokraattinen työlupaprosessi on koottava yhteen tulosvastuulliseen yksikköön. Suomalaisesta korkeakoulusta valmistuvalle ulkomaan kansalaiselle on myönnettävä automaattinen oleskelulupa sekä EU/ETA-alueen ulkopuolelta tulleille opiskelijoille lukukausimaksujen verovähennysoikeus Suomessa. selvittäisiin. Tämän vaikutukset julkiseen talouteen voitaisiin kompensoida esimerkiksi säättämällä pitkälle ajalle jaksottuva, olennaisesti matalampi vero tai vaihtoehtoisesti korottamalla vähemmän haitallisia veroja.

2.2 VAHVISTETAAN TYÖVOIMAPALVELUITA, TYÖKYKYÄ JA TASA-ARVOA

(Työllisyysvaikutus 56 000 - 64 000)

Työvoimapalveluiden reformi ja työkyvyn parantaminen
Jokainen ihminen on yksilö, jokaisen tarina on ainutlaatuinen. Työvoimapalveluita on uudistettava tukemaan jokaisen työnhakijan yksilöllistä tilannetta ja kohdennettava tuki sellaisiin toimiin, jotka tutkimusten mukaan todennäköisimmin vahvistavat työllisyyttä. Useiden tutkimusten mukaan palkkatuki on suurilta osin tehoton keino työllisyyden edistämisessä. Valtioneuvoston teettämän perusteellisen palkkatuen tehoa selvittäneen tutkimuksen mukaan julkisen ja kolmannen sektorin palkkatuettujen työllisyys- ja ansiotaso ei kohentunut palkkatukijakson jälkeen. Tutkimuksessa koottiin vakuuttavasti ulkomaista tutkimustietoa sekä arvioitiin laadukkaasti kotimaista kehitystä. Kokoomus esittää työttömien palveluihin tarkoitettujen resurssien kohdentamista aidosti tehokkaisiin keinoihin ja palkkatuen merkittävää vähentämistä. Hallitus toteuttaa Pohjoismaiseksi työnhaun malliksi nimetyllä uudistuksella Sipilän hallituksen aikana valmistellun aktiivimalli kakkosen. Perusmekanismi on, että työnhakijan työttömyysetuutta leikataan, jos tämä ei aktiivisesti paranna omaa työllistymisen todennäköisyyttä. Marinin hallitus luo ns. uhkavaikutuksen etuuden leikkauksesta, jonka voi välttää kirjoittamalla työhakemuksia. Seurauksena TE-palveluilta edellytetään merkittävä määrä virkailijoiden seurantayhteydenottoja työnhakijoihin. Hallitus on varannut määräraikaista RRF:n rahoitusta 70 miljoonaa euroa TE-palveluiden henkilökunnan

lisäämiseksi. Arvioitu työn määrän kasvu uhkaa silti jäädä resurssien kasvua suuremmaksi ja moni työnhakija miettii, mitä yksilölliselle palvelulle tulee käymään. Kokoomus uskoo, että jokaisen ihmisen tilanne on yksilöllinen, ja siksi tarjotun avun täytyy olla sitä myös. Siksi kokoomus esittää työvoimapalveluiden vahvistamista edelleen 20 miljoonalla eurolla. Toteutetaan valtiovarainministeriön virkavalmisteluna laatimat ehdotukset soveltuvin osin Valtiovarainministeriö julkaisi 14.8.2020 muistion julkista taloutta vahvistavista työllisyysuudistuksista, joilla työllisyys kasvaa 60 000 ihmisellä. Kokoomuksen mielestä valtiovarainministeriön esittämien työllisyystoimien ikääntyneiden sekä palveluiden ja työttömyysetuuksien kokonaisuudet ovat toteutettavissa. Kaikenlainen syrjintä työelämässä on yksiselitteisesti väärin. Jokaisella on oltava kannustimet kykyjensä ja jaksamisensa mukaan olla osallisena työelämää niin pitkään, kun oma jaksaminen riittää. Ansiosidonnaisen lisäpäivistä tulee luopua porrastetusti, sillä järjestelmä lähettää väärän signaalin ikääntyneille työntekijöille. Lisäksi on selvitettävä mahdollisuus niin sanottuun Singaporen malliin, jossa osaeläkkeen maksaminen tulisi mahdolliseksi. Näin jokainen voisi omien mahdollisuuksiensa mukaan olla mukana työelämässä mahdollisimman pitkään. Myös aikuiskoulutustukea ja opintotukea on syytä kehittää, mutta näiden osalta kokoomus ei toteuttaisi VM:n muistion esityksiä.
--

Varmistetaan nopea hoitoon pääsy terapiatakuulla

Kokoomus esittää, että mielenterveyteen luodaan perustason palvelurakenne terapiatakuulla. Masennus ja mielenterveyden ongelmat ovat nousseet suurimmaksi syyksi työkyvyttömyydelle. Terapiatakuulla varmistetaan jokaisen mahdollisuus nopeaan lyhytterapiaan pääsyyn helposti. Vuonna 2019 Suomessa oli kansalaisaloitteen tekijöiden mukaan noin 58 000 henkilöä työkyvyttömyyseläkkeellä mielenterveyden häiriöiden vuoksi. Terapiatakuun toteuttamisen käynnistämiseen varataan 35 miljoonaa euroa.

Alennetaan varhaiskasvatusmaksuja

Alennuksen myötä varhaiskasvatusmaksut nousisivat nykyistä vähemmän vanhemman työllistyessä. Tämä kannustaa pienten lasten vanhempia työntekoon. Lisäksi lasten osallistuminen varhaiskasvatukseen todennäköisesti lisääntyisi. Aikaisella varhaiskasvatuksen piiriin pääsyllä on tutkitusti suurin myönteinen vaikutus lapsen kehitykseen ja koulutuksen yhdenvertaisuuteen. Yhdenvertaisten mahdollisuuksien tarjoamisessa varhaiskasvatus on yksi tärkeimpiä keinoja. Kokoomus ehdottaa varhaiskasvatusmaksujen alentamista 30 miljoonalla eurolla.

Toteutetaan työllisyyttä ja tasa-arvoa aidosti vahvistava Kokoomuksen perhevapaaudistus

Perhevapaaudistus on toteutettava siten, että se huomioi lapsen edun, helpottaa vanhemmuuden ja työelämän yhteensovittamista, lisää perheiden valinnanvapautta ja joustoja, vahvistaa naisten työllisyyttä ja työmarkkina-asemaa sekä lisää lasten osallistumista varhaiskasvatukseen.

Varhaiskasvatuksen palveluiden kysynnän kasvu on heikentänyt varhaiskasvatuksen henkilökunnan riittävyyttä. Kokoomus ehdottaa tässä vaihtoehtobudjetissa korkeakoulujen aloituspaikkojen lisäämistä varhaiskasvatuksen opettajille ongelman ratkaisemiseksi. Jokaisella lapsella tulee olla oikeus turvalliseen ja riittävään opetukseen.

KOKOOMUS EHDOTTA VARHAISKASVATUSMAKSUJEN ALENTAMISTA 30 MILJOONALLA *EUROLLA.*

2.3 PURETAAN KANNUSTINLOUKKUJA

(Työllisyysvaikutus 40 000)

Tehdään ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastusmalli

Kokoomus esittää ansiosidonnaisen työttömyysturvan uudistamista siten, että turva on työttömyyden alussa nykyistä parempi, minkä jälkeen tukisumma laskee joko tasaisesti tai portaittain työttömyyden pitkittyessä. Jopa 60 prosenttia työttömyysjaksoista päättyy ensimmäisten kolmen kuukauden aikana.

Tuen parantaminen ensimmäisten tukikuukausien aikana parantaa muutosturvaa ja helpottaa myös tyytymättömän työntekijän hakeutumista uusiin haasteisiin. Työvoiman parempi liikkuvuus parantaa yleistä tuottavuuskehitystä. Kyselytutkimusten mukaan suomalaisten enemmistö kannattaa työttömyysturvan porrastamista.

Vahvassa suhdannetilanteessa kestoaltaan pitkä ansiosidonnainen työttömyysturva heikentää työllistymistä. Yrityksissä raportoidaan laajasti akuutista työvoimapulasta. Valmisteilla olevat toimitukset ja investoinnit uhkaavat jäädä tekemättä. Tämän seurauksen koko kansantalouden suorituskyky heikkenee. Vahvan suhdannetilanteen perusteella ansiosidonnaisen työttömyysturvan kesto tulisi porrastuksen lisäksi lyhentää sadalla päivällä. Samalla palautetaan ansiosidonnaisen omavastuupäivien määrä seitsemään.

Korotetaan ulosoton suojaosaa 900 euroon

Korottamalla ulosoton suojaosuutta nykyisestä 681,30 eurosta noin 900 euroon parannetaan ulosotossa olevien kannustimia työn vastaanottamiseen. Suojaosan korotus olisi nopeavaikutteinen toimenpide, joka on toteutettavissa valtioneuvoston päätöksellä. TEM:n työllisyyspakettityöryhmä arvioi toimen kustannusneutraaliksi.

Muutetaan työttömyysturva kannustavaksi

Työn vastaanottamisen kannustimia tulee parantaa useilla keinoilla. Työttömyysturvan korotukset heikentävät kannusteita ottaa työtä vastaan, mikä taas heikentää työllisyyttä. Kokoomus esittää työttömyysturvan palauttamista vuoden 2019 tasolle.

Toimeentulotukeen palautetaan pieni omavastuu, joka kannustaa asumaan edullisemmin ja purkaa kannustinloukkua. Asumistuessa on jo omavastuu, mutta monella toimeentulotuki korvaa asumistuen jälkeiset asumismenot kokonaan. Tämä heikentää työnteon kannusteita, koska toisin kuin asumistuessa, pienikin lisätyö leikkaa nopeasti toimeentulotukea. Pieni omavastuu kannustaa etsimään edullisempaa asuntoa.

Yleinen asumistuki muodostaa kannustinloukkua ottaa vastaan kokopäiväistä työtä. Siksi kokoomus esittää yleisen asumistuen indeksikorotuksen jäädyttämistä. Kokoomus myös käynnistäisi laajemman yleisen asumistuen uudistuksen, jossa puretaan kannustinloukkua ja määritellään uudelleen, millaiseen asumiseen yhteiskunnan tukea tarvitaan.

Nostetaan opintotuen tulorajoja pysyvästi 50 prosentilla

Opintotuen kokonaisuuden tehtävä on turvata päätoimisesti opiskelevan toimeentuloa. Opiskelija voi halutessaan parantaa toimeentuloaan työskentelemällä. Tulorajojen ylittävät tulot kuitenkin leikkaavat opintotukea jo erittäin matalilla tulotasoilla. Hallitus aikoo korottaa tulorajoja 25 prosentilla määräaikaaisesti vuodeksi. Kokoomus ehdottaa, että opiskelijoiden mahdollisuutta nauttia ahkeruuden hedelmistä parannetaan pysyvästi ja riittävästi nostamalla tulorajoja pysyvästi 50 prosentilla.

2.4 PIENENNETÄÄN VEROKIILAA

(Työllisyysvaikutus 9 000- 12 000)

Parannetaan kotitalousvähennystä

Kokoomus esittää kotitalousvähennyksen nostamista Ruotsin tasolle. Koko kansan kotitalousvähennyksessä sadan euron omavastuuosuus poistetaan ja mahdollistetaan vähennyksen hyödyntäminen suoraan palvelun kuluttajahinnassa. Palveluntarjoaja hakisi puuttuvan summan verottajalta prosessilla, jossa vähennyskelpoisuuden kriteerit tarkistetaan.

Kokoomus esittää myös Sitran mallin mukaista yli 75-vuotiaille kohdentuvaa parempaa kotitalousvähennystä tukemaan arjen askareissa. Verovähennysoikeutta kasvatettaisiin 70 prosenttiin. 100 euron omavastuu poistuisi. Lisäksi palvelujen ostoon annettaisiin enintään 1 200 euroa vuodessa tukea niille, joiden verot eivät riitä vähennyksen tekemiseen. Kotitalousvähennys olisi pienituloisille suoran tuen ja verohuojennuksen yhdistelmä. Malli on Sitran arvion mukaan sisäisesti kustannusneutraali.

Veronkevennysten työllisyysvaikutukset

Suomessa on EU-maiden korkeimpiin kuuluvat veroasteet ja kireimpiin lukeutuva verotuksen progressio, jotka heikentävät ahkeruuden kannustimia. Tämä myös heikentää yritystemme mahdollisuuksia rekrytoida Suomeen parhaita kansainvälisiä osaajia eri aloilta.

Verokiilaan luetaan verojen lisäksi veroluonteiset maksut sekä verotuksen rakenteet, jotka heikentävät työn tekemisen kannusteita. Parturiyrittäjä joutuu leikkaamaan Suomessa neljän asiakkaansa hiukset ostaakseen itselleen yhden vastaavan hiustenleikkuun ansaitsemillaan lisätuloilla. Korkea verokiila ohjaa ihmisiä työskentelemään vähemmän ja tekemään sellaisia töitä kotona itse, jotka ilman verokiilaa ostettaisiin palveluna työllistäviltä yrityksiltä.

Eduskunnan sisäisen tietopalvelun staattisen laskentamallin mukaan 800 miljoonan euron veronkevennys madaltaa tuntuvasti verokiilaa ja mahdollistaa Suomessa toimiville yrityksille lähes 9000 uuden ihmisen työllistämisen. Kotitalousvähennyksen ja veronkevennysten vaikutukset julkiseen talouteen on esitelty kappaleessa yksi.

3. KESTÄVÄN KASVUN SUOMI

“Talouspolitiikassa on tavoiteltava kestävää ja laaja-alaista kasvua, ottaen samalla huomioon inhimilliset ja ympäristön kestävyysasettamien reunaehdot.”

- Kokoomuksen periaateohjelma

Julkinen talous pelastetaan vain vireällä kansantaloudella: työllä, tulevaisuuden uskolla ja halulla rakentaa uutta. Enemmän kuin leikkauksia tai veronkorotuksia, tarvitsemme kasvua ja toivoa paremmasta huomisesta. Eilisestä ei ole pakko pelastaa kaikkea.

Koronakriisin jälkeen tuottavuus on saatava kasvuun. Kyse on yhtäältä TKI-panostuksien lisäämisestä, mutta kasvavat resurssit valuvat hukkaan, jos emme onnistu talouden rakenteiden uudistamisessa.

Kokoomus haluaa tehdä Suomesta taas houkutteleva kohteen kannattaville investoinneille ja yritystoiminnalle. Työmarkkinoita on uudistettava ja liikkuvuutta lisättävä. Työn ja tekijän on löydettävä toisensa nopeammin. Luovuudelle ja riskinotolle on annettava tilaa poistamalla markkinoille tulon esteitä, avaamalla markkinoita ja purkamalla tukahduttavaa byrokratiaa.

Yrityksillä ja yrittäjillä on oltava mahdollisuus uuteen alkuun ilman kohtuutonta ponnistelua. Konkurssiin joutuneen yrittäjän on voitava työllistää itsensä uudelleen mahdollisimman pian myös yrittäjänä. Ihmisten toimeliaisuutta ei saa tukahduttaa jonkin liiketoiminnan epäonnistumiseen.

Valtio ei voi, eikä sen kuulu valikoida tulevaisuuden menestyjiä. Poliitikkojen ei tule ryhtyä riskisijoittajiksi veronmaksajien rahoilla. Tehottomien yritystukien karsimista on jatkettava.

Ympäristöpolitiikassa tarvitsemme toivoa repivien ääripäiden sijaan. Keskustelua on hallinnut pelko joko siitä, etteivät poliittiset päättäjät pysty tekemään riittävästi ilmastomuutoksen torjumiseksi tai siitä, että ihmisten arki muuttuu kohtuuttoman vaikeaksi.

Kokoomuksen mielestä yksittäistä ihmistä ei tule syyllistää ilmastomuutoksesta. Ilmastomuutos on ennen kaikkea globaali haaste, joka ratkaistaan järjestelmätasolla ja teknologian edistymisellä. Talouskasvua ja ilmastomuutoksen vastaista työtä ei tule asettaa vastakkain. Päästöjä voi vähentää hankaloittamatta ihmisten elämää ja rajoittamatta talouskasvua.

Ilmastomuutos, yhdessä luonnon kantokyvyn heikkenemisen kanssa, ovat ihmiskunnan suurimmat haasteet tällä vuosisadalla. Ilmastotoimissa lähivuosien tärkein teko on viedä EU:n yhteinen ilmastopaketti järkevässä muodossa läpi.

Kokoomus on kannattanut ja kannattaa EU:n roolin vahvistamista globaalina ilmastojohtajana. Olemme sitoutuneita EU:n 55 prosentin päästövähennystavoitteeseen. Suomen tulee kasvaa kestävästi ja edistää sellaista Eurooppaa, joka on taloudellisesti ja ekologisesti kestävä.

Yhteisen päästöhinnittelun vahvistuminen EU:n päästökaupan muodossa on ollut tämän vuosisadan tärkein ilmastoteko. Ilmastotoimissa on syytä painottaa ympäristövastuun yhdistämistä markkinatalouteen. Se tapahtuu ensisijaisesti päästöjen hinnoittelulla ja teknologianeutraalilla ohjauksella. Mikromanageeraavaa ylisääntelyä ja poukkoilua vieroksumme.

Olemme määrätietoisesti siirtäneet verotuksen painopistettä päästöjen verotukseen. Viime vaalikaudella säädettiin myös kivihiilen kieltolaki kokoomuksen aloitteesta. EU:n päästökauppamekanismi on alkanut toimimaan ja sitä on järkevää vahvistaa ja laajentaa.

Ennen viime eduskuntavaaleja kahdeksan eduskuntaryhmää sitoutui yhteisiin ilmastotavoitteisiin ja sitouduimme tekemään oman osamme, jotta

ilmaston lämpeneminen saadaan rajoitettua 1,5 asteeseen. Kuluva vaalikauden aiemmissa vaihtoehtobudjeteissamme olemme esittäneet muun muassa energiaverotuksen rakenteen muuttamista päästöttömyyttä tukevaan suuntaan siten, että teollisuuden sähkövero viedään EU-minimiin ja lämpöpumput sekä datakeskukset siirretään alimpaan veroluokkaan. Olemme tyytyväisiä, että vuoden 2022 talousarviossa hallitus viimein toteuttaa nämä esitykset.

Nyt tärkein kotimainen ympäristöteko olisi luvituksen sujuvoittaminen yrityksille, jotta vihreät investoinnit saadaan vauhtiin. Suomessa kestää liian kauan investointipäätöksen jälkeen saada hanke maaliin. Tarvitsemme sujuvampaa luvitusta sekä käsittelyaikatakuun, mutta nyt hallituksen suunta on päinvastainen. Tästä ei kiitä ilmasto eikä suomalaisten elintason kasvu.

3.1 NOSTETAAN TUTKIMUS-, KEHITYS- JA INNOVAATIOTOIMINNAN RAHOITUSTA 200 MILJOONALLA EUROLLA

Pärjätäkseen globaalissa kilpailussa Suomen on pienenä maana panostettava tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan (TKI). Ilman riittäviä panostuksia osaamiseen, ei synny kestäväää talouskasvua. Kokoomus esittää, että TKI-panostusten tasoa vahvistetaan 200 miljoonalla eurolla tinkimättä julkisen talouden kestävyyydestä.

Kokoomus on sitoutunut toimenpiteisiin, joilla Suomen TKI-panokset nostetaan neljään prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen vuoteen 2030 mennessä. Julkisen ja yksityisen sektorin yhteenlaskettujen vuotuisen TKI-panoksien tulisi tavoitteen mukaan kasvaa noin 600 miljoonaa euroa vuodessa. Julkisen

rahan osuus tästä on 200 miljoonaa. Kaksi kolmasosaa tarvittavista panoksista on saatava yksityiseltä sektorilta. Yhteisen tavoitteen saavuttaminen ratkaistaan siis ennen kaikkea yksityisellä sektorilla.

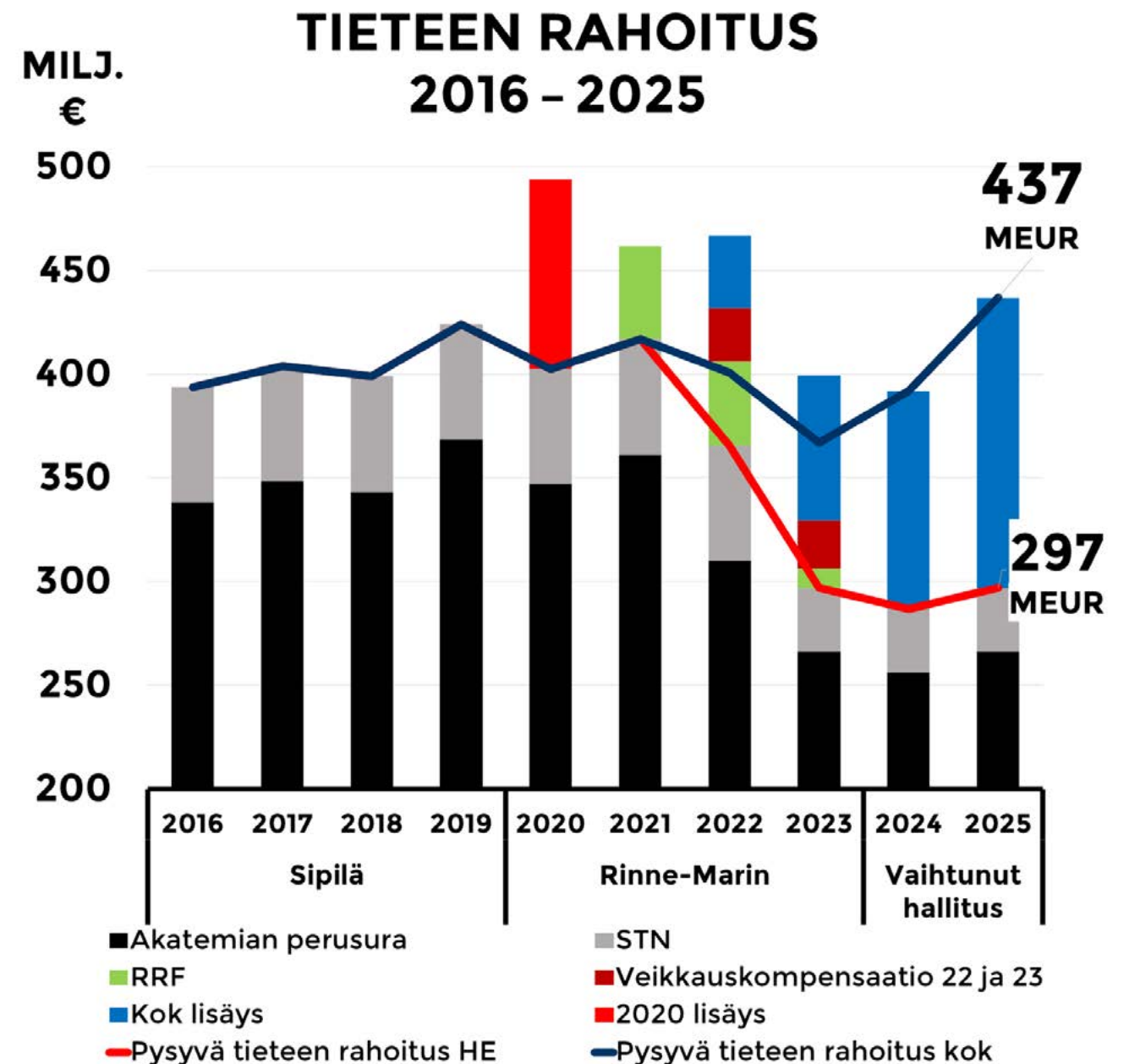
Myös hallitus ilmoittaa sitoutuneensa TKI-panosten neljän prosentin tavoitteeseen. Julkisen talouden kestävyystiekartan mukaan hallituksen keskeinen tavoite julkisen talouden velkasuhteen kasvun vakauttamiseksi on nimenomaan talouskasvun vauhdittaminen TKI-intensiteettiä nostamalla. Herää kysymys, miksi hallitus ei ole tehnyt päätöksiä tavoitteen saavuttamiseksi.

Hallitus olisi voinut vahvistaa TKI-rahoitusta jo 2022 talousarviossa priorisoimalla menoja. Sen ainoa uudistus on yritysten määräaikaisen T&K-verovähennysoikeuden prosentuaalinen jyrkentäminen. T&K-verovähennyksen uudistaminen budjettiriihessä kuitenkin epäonnistui hallituksen omankin arvion mukaan ja jäi vaillinaiseen muotoon, joka soveltuu vain julkisilta toimijoilta ostettuun tutkimustyöhön. Hallituksen esityksen mukaan vähennystason muutoksen vaikutus julkiseen talouteen on noin 19 miljoonaa euroa. 200 miljoonaan euron lisäykseen jää vielä kirittävää.

Vaikuttavuus syntyy riittävästä, mutta myös pysyvästä ja ennakoitavasta TKI-rahoituksen tasosta. Hallitus ratkoo ongelmaa vain purkkapaikalla. Rahoitus

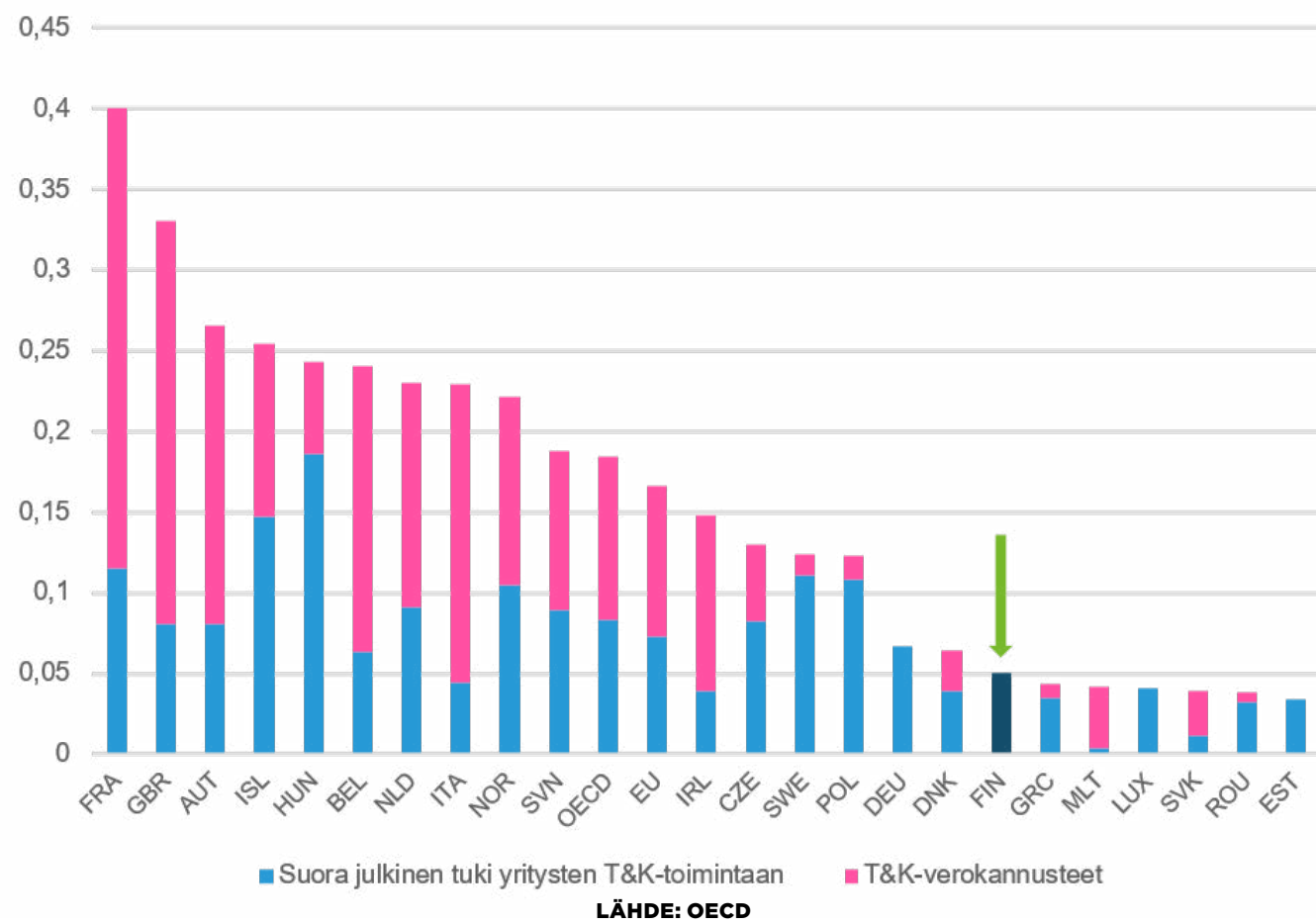
vaikuttaa kasvavan vuonna 2022, mutta tämä tapahtuu määräaikaaisella rahoituksella ja pääosin EU:n elpymisvälineen saannolla. Osana vuoden 2023 370 miljoonan euron leikkauslistaa hallitus aikoo vähentää Suomen Akatemian pysyvää tutkimusrahoitusta 35 miljoonaa euroa. Veikkauksen tulojen vähenemisen hallitus kompensoi määräaikaaisesti.

Kautensa loppuun mennessä hallitus on nykyisen suunnitelmansa mukaan leikkaamassa pysyvää tieteen rahoitusta yhteensä yli 100 miljoonaa euroa. Vastoin lupauksia TKI-panosten pysyvä ratkaisu on jäämässä kokonaan seuraavalle hallitukselle.

Kokoomus esittää TKI-määrärahojen lisäämistä 100 miljoonaa euroa joka vuosi kymmenen vuoden ajan. Ensi vuodelle pysyvää rahoitusta kohdennetaan Business Finlandille 55 miljoonaa euroa uudistaviin innovaatiotukiin. Suomen Akatemian pysyvää rahoitusta tulee vahvistaa 35 miljoonaa euroa joka vuosi.

Vuodelle 2022 kokoomus esittää Suomen Akatemian määrärahalisäysten kohdentamista nuorten tutkijoiden työuran alkupäähän. Kokoomus esittää myös yliopistollisten sairaaloiden valtion tutkimusrahoituksen (VTR) osuuden nostamista takaisin 90-luvun tasolle 10 miljoonan euron panostuksella, jotta vahvistamme lääketieteellistä huippututkimusta.

Keskeinen puute hallituksen esityksessä on, että verokannustin on määräaikainen. TKI-hankkeet innovaatiosta markkinoille murtautumiseen voivat viedä helposti kymmenenkin vuotta. Väliaikainen tuki ei kannusta pitkäjänteisten kehityshankkeiden toteuttamiseen. Kokoomus ehdottaa verokannustimesta pysyvää välinettä. Pysyvänä toteutettava laaja

Kokoomus haluaa toteuttaa pysyvän TKI-verokannustimen, jolla tavoitellaan noin 100 miljoonan euron laskennallista vaikutusta. Kokoomus korjaisi hallituksen vähennyksen keskeisiä puutteita. Hallituksen säätämä vähennysoikeus kohdistuu ainoastaan julkiselta sektorilta ostettuun palveluun. Ratkaisu rajaa ulkopuolelle suurimman osan yritysten tekemästä TKI-toiminnasta, eikä siten tuota toivottuja tuloksia.

Kokoomus ehdottaa asiantuntijoiden suositusten mukaista pysyvää ja laajaa verokannustinta. Siinä yrityksen oma tai yrityksen hankkima tutkimus- ja kehitystoiminta kuuluu laajasti tuen piiriin siinä missä julkiselta sektorilta ostettu tutkimus.

verokannustin, joka huomioi myös alkuvaiheen yritykset, kannustaa pitkäjänteisiin TKI-panostuksiin. Investointipäätösten kannalta keskeistä on, että verotus on ennustettavaa.

KOKOOMUKSEN ESITYS:

- Päämitetaan korkeakouluja valtion omaisuudella 1 000 miljoonalla eurolla.
- Vahvistetaan pysyvästi Business Finlandin tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio toiminnan rahoitusta 55 miljoonalla eurolla.
- Vahvistetaan pysyvästi Suomen Akatemian nuorten tutkijoiden rahoitusta 35 miljoonalla eurolla.
- Vahvistetaan yliopistollisten sairaaloiden VTR-tutkimusrahoituksen määrää 10 miljoonalla eurolla.
- Otetaan pysyvästi käyttöön yritysten laaja TKI-verovähennysoikeus, joka vahvistaa yritysten TKI-investointien määrää mutta laskee yhteisöverokertymää lyhyellä tähtäimellä 100 miljoonaa euroa.

3.2 KÄÄNNETÄÄN LIIKENTEEN PÄÄSTÖT LASKUUN POISTAMALLA AUTOVERO

Autoilu on suurelle osalle suomalaisista arjen sanelema välttämättömyys. Autolla käydään töissä, harrastuksissa, kaupoilla ja sukulaisia tapaamassa. LVM:n ennusteen (2021) mukaan autoilun liikennesuoritteen merkittävä väheneminen tulevina vuosikymmeninä ei ole vakavasti otettava skenaario Suomessa - edes kunnianhimoisten päästötavoitteiden kanssa. Henkilöt ja tonnit liikkuvat kumipyörillä jatkossakin.

Kokoomus katsoo, ettei kumipyöräliikenne itsessään ole ongelma – se on osa sujuvaa liikennettä. Ongelma on sen aiheuttamat päästöt. Maantieliikenteen päästöjen vähentäminen on tärkeää ja erittäin keskeinen osa Suomen ilmastopolitiikkaa. Kokoomuksen tavoitteena on, että sähköä tai biopolttoainetta käyttävä ajoneuvo olisi suomalaiselle aina fossiilista polttoainetta

käyttävää autoa kilpailukykyisempi vaihtoehto jo tämän vuosikymmenen kuluessa.

Kokoomuksen mielestä keskeisin keino päästövähennyksiin pyrkimisessä on kannustaa suomalaisia päivittämään ajoneuvonsa uudempaan ja vähäpäästöisempään malliin, ei autoilijoiden maksutaakan lisääminen veronkorotuksin tai ruuhkamaksuin. Suomen autokanta on eurooppalaisittain tarkasteltuna verrattain iäkäs. Sen uusiutumisen nopeuttamiseksi kokoomus haluaa asteittain luopua autoverosta.

KOKOOMUKSEN ESITYS:

- Poistetaan autovero portaittain ja kompensoidaan vaikutuksia tuloarvioon korottamalla ajoneuvoveron perusveroa. Esitys keventää autoilijoiden verorasitusta staattisesti 50 miljoonalla eurolla.

Kokoomus kompensoisi autoveron poiston osittain ajoneuvoveron perusveroa uusille alemmalla verolla hankituille autoille päästöpainotetusti sekä myönteisellä vaikutuksella kokonaisverokertymään. Ajoneuvoveron perusveron progressiota kiristetään siten, että se suosii vähäpäästöisiä autoja.

Uudet autot ovat sekä turvallisempia että vähäpäästöisempiä kuin vanhat. Nykyinen korkea autovero kannustaa suomalaisia hankkimaan vanhoja suuripäästöisiä tuontiautoja. Autoveron poistamisen seurauksena kasvaneen kotimaisen autokaupan arvonlisäverotuotto jäisi Suomeen.

3.3 PARANNETAAN VIENTITEOLLISUUDEN KILPAILUKYKYÄ POISTAMALLA VÄYLÄMAKSUT KOKONAAN

Suomi on vientivetoinen kansantalous, jonka hyvinvointi pohjautuu kilpailukykyiseen vientiteollisuuteen ja ulkomaankauppaan. Suomi on logistisesti Manner-Euroopasta tarkasteltuna syrjäinen reunatalous, jonne on rajoitetusti logistisia väyliä. On siis elintärkeää, että vientivetoinen taloutemme ei itse säädä vientiä rasittavaa lainsäädäntöä. Laivaliikenne on keskeinen osa maamme huoltovarmuutta ja kilpailukykyämme korvaamaton kivijalka.

Kokoomus katsoo, että väylämaksujen poistamisella olisi merkittävä vaikutus maamme kilpailukykyyn parantamiseksi. Väylämaksun maksavat yritykset merirahlien yhteydessä lisäkustannuksena. Kaikkiaan maksut kustantavat noin 51 miljoonaa euroa vuodessa. Esimerkiksi Viro on poistanut väylämaksunsa kokonaan koronakriisin yhteydessä parantaakseen omaa kilpailukykyään.

KOKOOMUKSEN ESITYS:

- Poistetaan puolitettu väylämaksu kokonaan. Esitys keventää yritysten maksurasitusta 51 miljoonaa euroa.

3.4 TURVATAAN PUHTAAT VESISTÖT JA LUONNON MONIMUOTOISUUS KOKONAAN

Monimuotoinen luonto on edellytys paitsi eliöiden myös ihmisten elämälle. Ilmaston, puhtaiden vesistöjen ja monimuotoisen luonnon vaaliminen vaatii kaikkien yhteiskunnan sektoreiden osallistumista.

Suomen luontoon kuuluvien lajien suojelu on vastuullamme. Suomen alkuperäislajistoa onnistumme suojelemaan torjumalla tehokkaasti haitallisten vieraslajien leviämistä. Hyönteisten häviämistä hidastamme ylläpitämällä ja kehittämällä niille tärkeitä elinympäristöjä myös taajama- ja kaupunkialueilla. Tarjoamme aktiivisesti ihmisille neuvontaa kotipihojen kehittämiseen tässä tarkoituksessa. Jotta Suomen ainoa kotoperäinen nisäkäs, saimaannorppa, onnistutaan säilyttämään, tulisi verkkokalastuksen rajoituksia laajentaa sen pesimäalueilla.

Saaristomeren valuma-alue on Suomen viimeinen hotspot-alue Itämeren suojelukomissio Helcomin listalla. Eräiden Puolan ja Tanskan alueiden ohella Lounais-Suomi on koko Itämeren suurimpia fosforin ja typen valuman lähteitä. Suomenlahdella maatalouden hallitseman hajakuormituksen osuus ei-luonnollisista lähteistä on kolme neljäsosaa fosforipäästöissä ja kaksi kolmasosaa typpipäästöissä. Saaristomerta vaivaavat ravinnepölyt eivät ole vähentyneet lainkaan ja nämä ravinteet tulevat valtaosin Suomesta.

Maatalouden ravinnepölyihin liittyviä tukia ja sääntöjä hallitsee EU:n yhteinen maataloustukijärjestelmä CAP. Suomen maatalouspolitiikan tulevien vuosien monet kysymykset ratkotaankin valmistelussa olevassa Suomen CAP-suunnitelmassa. Meidän tulee hakea entistä voimakkaammin ratkaisuja, joilla voidaan parantaa niin ympäristön tilaa kuin tuottajien asemaa ja maatalouden kannattavuutta.

Vesiensuojelun keinoja pitää edistää tehokkaasti ja alueelliset erityispiirteet huomioiden. CAPin kautta voidaan nyt vaikuttaa joihinkin ratkaiseviin toimiin.

Ravinnekierron kannalta tehokasta olisi saada käsittelyn piiriin sika- ja siipikarjatilojen lanta. Pelloilla keskeistä on sitoa sinne jo kertyneet ravinteet pitkäaikaisesti maahan. CAP-suunnitelmassa kiertotalouden edistämisen toimenpidevalikoimaa pitäisi laajentaa siten, että lannanlevityksen tukemisen rinnalla tulisi edistää voimakkaammin maanparannuskuitujen käyttöä. Toimiin tarvitaan myös vahvempaa alueellista kohdentamista.

3.5 VAUHDITETAAN TEOLLISUUDEN VÄHÄHIILITIEKARTTOJA

Eri teollisuudenalat ovat toteuttaneet omia vähähiilitiekarttojaan menestyksekkäästi. Puhdas ja moderni teollisuus on Suomelle tärkeä kilpailukykytekijä. Vihreä teollisuus luo vaurautta ja työtä Suomeen sitä enemmän, mitä paremmin vihreässä siirtymässä onnistutaan. Kokoomus haluaa tukea ja vauhdittaa tätä kehitystä. Valtion tase tulee laittaa töihin markkinaehtoisin ratkaisuin. Kunnianhimoinen ilmastopolitiikka on kunnianhimoista kasvupolitiikkaa.

Teollisuussijoituksen tarkoituksena on tukea kasvavan teollisuuden tarpeita, mutta sen

kyky toimia on rajoittunut. Samaan aikaan Ilmastorahasto on jokseenkin irrallinen ja erillinen sekä erittäin pieni kokonaisuus elinkeinopolitiikan uudistavien mekanismien kokonaisuudessa. Siksi kokoomus ehdottaa, että Ilmastorahasto yhdistetään Teollisuussijoituksen kanssa skaalaetujen saavuttamiseksi. Lisäksi pääomitetaan Teollisuussijoitusta valtion omaisuudella 200 miljoonalla, jolla tuetaan toimialojen vähähiilitiekarttojen toteutumista finanssisijoituksilla.

KOKOOMUKSEN ESITYS:

- Yhdistetään ilmastorahasto Suomen Teollisuussijoitukseen ja pääomitetaan sitä valtion muulla omaisuudella 200 miljoonalla eurolla. Tällä tuetaan toimialojen vähähiilitiekarttojen toteutumista finanssisijoituksilla.

3.6 LAITETAAN KOKO SUOMI KUNTOON

Kokoomus edistää asumista ja liikennettä tukevien paikallisten hankkeiden toteuttamista Koko Suomi kuntoon -paketilla, johon varataan valtion omaisuuden järjestelyissä rahoitusta 500 miljoonaa euroa. Valtio osallistuu sellaisten kaupunkien ja kuntien hankkeiden rahoitukseen, jotka tukisivat kestävää liikkumista ja uutta asuntorakentamista.

Osa rahoituksesta tulisi suunnata jaettavaksi kaupunkiseutujen ja valtion välisissä MAL-neuvotteluissa. Kokoomuksen tavoitteena on lisärahoituksella turvata, että kaupungit ja koko Suomi menestyvät, luovat hyvinvointia ja kasvavat ympäristön kannalta kestävästi.

KOKOOMUKSEN ESITYS:

- Edistetään asumista ja liikennettä tukevia paikallisia hankkeita 500 miljoonan euron Koko Suomi kuntoon -paketilla.

3.7 PÄÄOMITETAAN NOPEITA JUNAYHTEYKSIÄ

Miljardiluokan hyötyjä ei synny ilman miljardiluokan investointeja. Koko Suomessa on tarve nopeuttaa ja parantaa keskeisiä yhteyksiä. Kokoomus pääomittaisi raidehankkeiden suunnittelua ja toteutusta varten perustettuja hankeyhtiöitä valtion omaisuudella. Valtion omaisuutta siirrettäisiin hankeyhtiöihin tukemaan hankkeiden etenemistä.

Hankeyhtiöt saisivat kaksi miljardia omaa pääomaa, jonka turvin hankkeet saataisiin vauhdilla käyntiin. Hankeyhtiömallissa valtion ja muiden julkisten toimijoiden omistama yhtiö hoitaisi rahoituksen hankkimisen, neuvottelut kuntien kanssa, hankkeiden suunnittelun sekä ratojen toteutuksen ja ylläpidon.

KOKOOMUKSEN ESITYS:

- Pääomitetaan raidehankkeiden suunnittelua ja toteutusta varten perustettuja hankeyhtiöitä kahdella miljardilla eurolla. Valtion omaisuutta ei myytäisi, vaan omistus siirrettäisiin tukemaan hankkeiden etenemistä.

3.8 PANOSTETAAN SUJUVAAN LIIKENTEESEEN JA RIITTÄVÄÄN ASUNTOTUOTANTOON

Suurten kasvukeskusten asuntotuotantoa on edistettävä asumisen hintatason nousun hidastamiseksi. Kohtuulliseen hintatasoon on nimittäin vain yksi kestävä lääke: kysyntää vastaava asuntojen tarjonta. Kasvavilla kaupunkiseuduilla riittävä asuntotuotanto edellyttää myös valtion toimenpiteitä. Kokoomus haluaa, että valtio osallistuu asuntotuotannon edellytyksiä parantavien liikennehankkeiden rahoitukseen.

Eduskunnan tarkastusvaliokunnan tilaama asiantuntijaselvitys asuntopolitiikasta on suositellut rahaston likvidien varojen ohjaamista kaupunkirakennetta kehittävien ja asumista edistävien liikennehankkeiden rahoitukseen. Asuntorahaston varojen käyttö mahdollistaisi asuntorakentamisen pullonkaulojen purkamisen.

KOKOOMUKSEN ESITYS:

- Vauhditetaan asuntotuotantoa hyödyntämällä asiantuntijasuosituksen mukaisesti Valtion asuntorahaston pääomia. Käytetään rahaston vapaasta pääomasta puoli miljardia asuntotuotantoa edistäviin liikennehankkeisiin. Tämä ei vaarantaisi rahaston myöntämiä avustuksia tai muuta toimintaa. Edistetään uutta asuntotuotantoa ja kestävästä liikkumista tukevia hankkeita. Rahoitetaan Valtion asuntorahaston varoilla avustuksia liikenne- ja viestintäverkkoihin 77,5 miljoonaa eurolla. Määrärahaa käytetään mm. Espoon kaupunkirata ja Helsinki-Riihimäki -hankkeiden toteuttamiseen.

3.9 UUDISTETAAN ASUMISTUKI

Suomi tarvitsee toimivampia asuntomarkkinoita. Toimivat asuntomarkkinat pitävät osaltaan talouden rattaat pyörimässä. Kokoomuksen mielestä asuntomarkkinat kaipaavat lisää kilpailua ja tarjontaa varsinkin kasvukeskuksiin, joissa kysyntä uusille asunnoille on kaikkein suurin. Vastaavasti asuntomarkkinoiden tarpeetonta sääntelyä ja byrokratiaa olisi perusteltua vähentää.

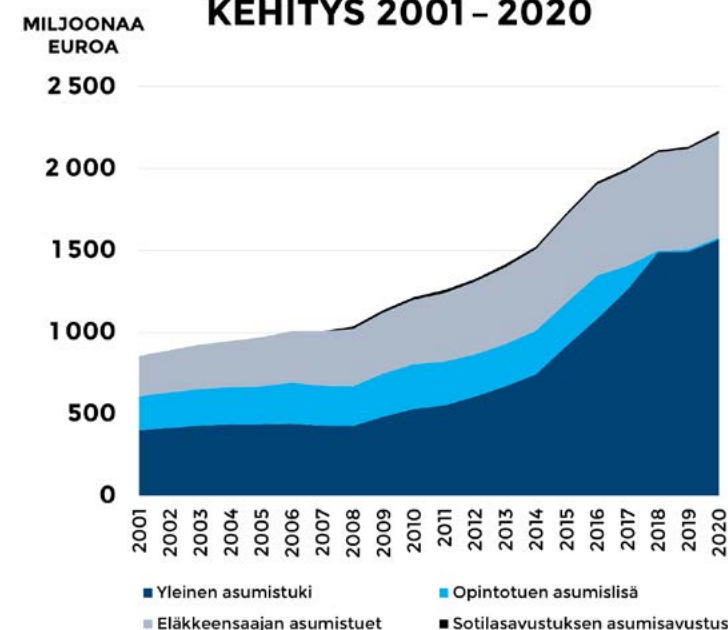
Asumista tuetaan Suomessa useilla tukimuodoilla. Suoraa tukea on muun muassa yleinen asumistuki, epäsuoraa taas erilaiset tonttisubventiot sekä kuntien ja ARA:n tukema asuntotuotanto. Tukijärjestelmä kaipaasi laajamittaista läpivalaisua ja eri tukimekanismien vaikuttavuuden kriittistä arviointia. Kasvattaako yhteiskunnan tuki tehokkaasti asumisen laatua? Tai vähentääkö se asumisen hintaa?

Suomessa on arvioitava uudelleen, millaiseen asumiseen yhteiskunnan tukia tarvitaan. Suorat asumisen tuet ovat kasvaneet kaksinkertaisiksi vain hieman yli kymmenessä vuodessa. Voiko asumisen laadun sanoa kasvaneen vastaavasti?

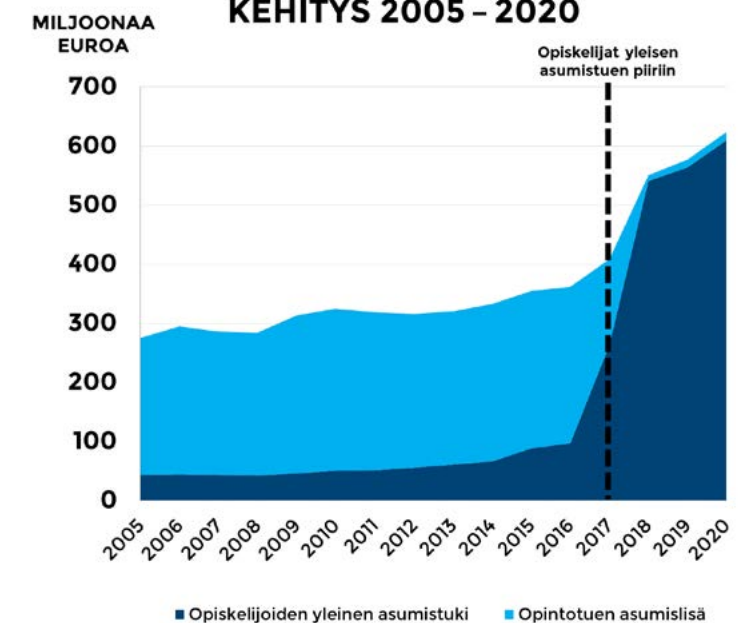
Suora asumistuki on reilumpi tapa tukea yhdenvertaisesti kaikkien pienituloisten asumista kuin yhteiskunnan tukemien kohtuuhintaisten asuntojen tarjoaminen vain harvoille onnekkaille. Monista hyvistä ominaisuuksistaan huolimatta yleinen asumistukien kokonaisuus muodostaa kannustinloukkuja ottaa vastaan kokopäiväistä työtä, nostaa yleistä vuokratasoa markkinoista riippuen ja kohdistaa osin yhteiskunnan tukea sellaiseen asumiseen, johon yhteiskunnan tukea on vaikea perustella.

Suoria asumisen tukia maksetaan hallituksen talousarvioesityksen mukaan ensi vuonna yli 2,3 miljardia euroa. Yleisen asumistuen menot ovat kaksinkertaistuneet vain hieman yli kymmenessä vuodessa. Kelan tilastojen mukaan muiden kuin opiskelija-ruokakuntien yleistä asumistukea saavien ruokakuntien lukumäärä on kasvanut vuodesta 2014 yli 50 000 ruokakunnalla vuoteen 2019. Tukimenojen kasvu on nykyisellään kestäättömissä uomissa - järjestelmä vaatii remonttia.

ASUMISTUKIMENOJEN KEHITYS 2001 – 2020

OPISKELIJOIDEN ASUMISTUKIMENOJEN KEHITYS 2005 – 2020

Opiskelijoiden siirto yleiseen asumistukeen vaikuttaa jälkikäteen tarkasteltuna vaikealta perustella. Opiskelijoiden saamat asumisen tuet ovat kasvaneet vuodesta 2016 noin 260 miljoonalla eurolla vuoteen 2020 mennessä.

On vaikea perustella, miksi neljännesmiljardin tuki opiskelijoiden asumiseen olisi muita keinoja parempaa yhteiskunnan tukea laadukkaaseen koulutukseen. Yksioissa asuminen on yleistynyt voimakkaasti samalla, kun soluasuntojen asumispaikkoja on vapaana ympäri Suomen. Tukimenojen kasvu on kohdistunut yksioissa asuville, kun opiskelijapariskunnille tai

yhteisöllisissä asumismuodoissa asuvilla se on jopa pienentynyt. Tilastokeskuksen mukaan opiskelijoiden työssäkäynti ei ole vähentynyt vuoden 2015 jälkeen - ammattikorkeakouluopiskelijoiden työskentely on jopa hieman yleistynyt. Opiskelijan kannalta tukijärjestelmä ei ole ennustettava, kun opintotukeen ja asumislisään sovelletaan eri tulorajoja.

KOKOOMUKSEN ESITYS:

- Arvioidaan uudelleen, millaiseen asumiseen yhteiskunnan tukea tarvitaan. Toteutetaan asumistuen kokonaisuudistus, jonka vaikutus etuusmenoihin vahvistaa julkista taloutta 350 miljoonalla eurolla.
- Selvitetään hyväksytyjen enimmäisasumismenojen määrittäminen työssäkäyntialueiden mukaan. Arvioidaan enimmäisvuokratason asettaminen yhdeksi asumistuen kriteeriksi. Nykyiset kaupunkikohtaiset yleisen asumistuen hyväksyttävät enimmäisasumismenot eivät vastaa todellisuutta parhaalla tavalla, eivätkä kohdista tukea aidosti tarvitseville.
- Arvioidaan, onko tarkoituksenmukaista tukea omistusasumisen rahoitusvastikkeita. Arvioidaan myös, millaisen henkilökohtaisen varallisuuden tulee estää asumistuen saaminen. Nykyisin lottovoittajakin voi saada yleistä asumistukea.
- Tarkistetaan yleisen asumistuen perusomavastuun kaavaa. Arvioidaan vastaako se työtä hakevan kotitalouden tarpeita. Puretaan asumistuen epätoivottuja kannustinvaikutuksia.
- Harkitaan opiskelijoiden rajaamista yleisen asumistuen piiristä takaisin opintotuen asumislisän piiriin. Opiskelijoiden asumisen laatu ei ole mainittavasti parantunut opiskelijoiden oman asumislisän lakkauttamisen jälkeen, eikä yhteisöllisiin asumismuotoihin tahdo enää löytyä asukkaita.
- Pehmennetään asumistukimuutosten vaikutuksia kohdentamalla yhteiskunnan tukemat kohtuuhintaiset vuokra-asunnot paremmin erityisryhmille ja kaikkein pienituloisimmille. Yhteiskunnan tuen on kohdistuttava nykyistä paremmin sitä eniten tarvitseville. Tämä hillitsisi myös asumistukimenojen nopeaa kasvua.
- Vahvistetaan kasvavien kaupunkiseutujen kannustimia ja mahdollisuuksia lisätä tontti- ja asuntotarjontaa. Asumisen hintakehitystä ei voi hillitä kestävästi lisäämättä uusien asuntojen määrää siellä, missä kysyntä on suurinta.
- Kasvatetaan valtion osallistumista kasvukeskusten asuntotuotannon edellytyksiä parantavien liikennehankkeiden rahoitukseen.
- Palautetaan asuntotuotannon korkotukilainojen hyväksymisvaltuus vuoden 2019 tasolle.

4. SIVISTYKSEN SUOMI

”Vapaassa yhteiskunnassa jokaisella on oltava mahdollisuus vaikuttaa oman elämänsä suuntaan ja oppia koko elämänsä ajan. Poliittisen järjestelmän on poistettava esteitä ihmisten omakohtaiselta toimeliaisuudelta ja itsensä toteuttamiselta. Mielekkään elämän sisällön ja sopivimmat tavat sen saavuttamiseen määrittelee ensisijaisesti jokainen yksilö itse omista lähtökohdistaan ja arvoistaan käsin.”

– Kokoomuksen periaateohjelma

Laaja-alainen sivistys ja korkeatasoinen osaaminen muodostavat perustan sille, että Suomi voi tulevaisuudessakin olla kestävä, hyvinvoiva ja uudistuva maa. Vapauden ja vastuun yhteiskunta on mahdollinen vain yhdistyessään kattavaan yleissivistykseen. Suomalaisen sivistysaatteen pohjalta maahamme on luotu vahva inhimillinen pääoma ja maailman parhaimpiin kuuluva koulutusjärjestelmä. Monet suomalaiset tieteen ja taiteen tekijät ovat hyvän koulutuksen myötä nousseet maailman arvostetuimpien joukkoon.

Suurin osa Suomen lapsista ja nuorista tulee aikuisuuteen hyvillä tiedoilla ja taidoilla varustettuina, valmiina omaehtoiseen elämään ja siihen liittyviin

vastuisiin. Jokainen lapsi ja nuori yksilönä ansaitsee näkymän tulevaisuuteen, jossa omalla toiminnalla pystyy tavoittelemaan unelmiaan. Suomalaiset nuoret ovat avarakatseisia, uteliaita ja kansainvälisiä.

Toisaalta moni nuori menettää otteensa ja ajautuu vaikeuksiin. Joka kahdeksas poika ei peruskoulun päätteeksi osaa lukea, kirjoittaa eikä laskea kunnolla. Tätä ei saa hyväksyä. Mahdollisuuksien tasa-arvon vahvistamiseksi koko koulutuspolun pysyvä ja riittävä perusrahoituksen taso tulee turvata ja siirtyä pois määräaikaisestä hankerahoitussilpusta. Turvataan maailman parhaiden opettajien työrauha.

4.1 VAHVISTETAAN VARHAISKASVATUKSEN LAATUA JA NOSTETAAN OSALLISTUMISASTETTA

Pedagogisesti laadukas varhaiskasvatus vaikuttaa tutkitusti myöhempään koulupolkuun. Laadukkaalla varhaiskasvatuksella voidaan tasata oppimiseroja jo varhaisessa vaiheessa sekä tunnistaa oppimisvaikeuksia.

Suomessa varhaiskasvatuksen osallistumisaste on edelleen muita Pohjoismaita jäljessä, vaikka positiivista kehitystä on viime vuosina tapahtunut. Meidän on edelleen pyrittävä nostamaan varhaiskasvatuksen osallistumisastetta, jotta yhä useampi lapsi pääsee varhaiskasvatuspalveluiden piiriin.

Laadukas varhaiskasvatus edellyttää riittäviä resursseja. Tämän takia varhaiskasvatuksen tasa-arvorahoitus on

toteutettava pysyvänä määrärahalisäyksenä. Lisäksi on varmistettava, että meillä on riittävästi korkeasti koulutettuja varhaiskasvatuksen ammattilaisia tulevaisuuden tarpeisiin. Alan veto- ja pitovoimasta on pidettävä huolta. Jokaiselle lapselle on oltava tarjolla riittävästi kasvua tukevia palveluita.

Varhaiskasvatuksen laatua on vahvistettava ja kaksivuotinen esiopetus on toteutettava pysyvästi - ei pelkkänä kokeiluna. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja on alennettava reilusti enemmän kuin mihin hallitus tyytyy. Tavoitteenamme on laadukas varhaiskasvatus, johon osallistuu koko ikäluokka.

KOKOOMUKSEN ESITYS:

- Vahvistetaan varhaiskasvatuksen laatua muuttamalla 80 miljoonan euron määräaikainen rahoitus pysyväksi. Suunnataan 300 000 euroa tästä Lukulahja lapselle -kampanjan jatkamiseen.
- Nostetaan varhaiskasvatuksen osallistumisastetta alentamalla varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja 30 miljoonalla eurolla.
- Nostetaan yliopistokoulutettujen varhaiskasvatuksen opettajien määrää 15 miljoonalla eurolla.
- Vakiinnutetaan kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu pysyväksi toimintamalliksi.

4.2 PANOSTETAAN PERUSOPETUKSEEN, JOTTA OPETTAJAT VOIVAT KESKITTYÄ PERUSTYÖHÖNSÄ

Kokoomus haluaa, että jokainen nuori saavuttaa riittävät tiedot ja taidot toisen asteen opintoihin. Vaikka meillä on maailman paras peruskoulu, valmistuu peruskoulusta edelleen oppilaita, joilla ei ole riittäviä perustietoja ja -taitoja toisella asteella opiskeluun. Kokoomus ei usko hallituksen laastariratkaisuun pidentää oppivelvollisuusikää 18 ikävuoteen. Ongelmiin on pystyttävä puuttumaan varhaisemmassa vaiheessa.

Hallituksen hankerallin sijaan Kokoomus haluaa vahvistaa perusopetusta pitkäjänteisesti. Näin turvataan myös opettajien mahdollisuus keskittyä työhönsä - lasten ja nuorten kasvun tukemiseen. Peruskoulu on ollut historiallinen innovaatio. Olemme tuudittautuneet

siihen niin, että emme ole osanneet riittävän ajoissa puuttua siellä esiintyviin haasteisiin. Tarvitsemme ennakkoluulotonta perusopetuksen uudistamista, jotta vahva osaamispohja varmistetaan jokaiselle lapselle ja nuorelle.

Kokoomus panostaisi oppivelvollisuuden laajentamiseen varatut määrärahat opetuksen laadun, ohjauksen ja tukipalveluiden vahvistamiseen koulukirjojen ja -kuljetusten sijaan. Näin varmistamme, että jokainen oppilas saa tarvitsemaansa yksilöllistä opetusta ja tukea opinnoissaan.

KOKOOMUKSEN ESITYS:

- Tehdään perusopetuksen 60 miljoonan euron määräaikaisesta tasa-arvorahoituksesta pysyvää, jotta tuki kohdistuu parhaiten sitä eniten tarvitseville. Huolehditaan, että ryhmäkoot ovat riittävän pieniä.
- Uudistetaan kolmiportaista tukea siten, että se takaa kaikille riittävän ja yksilöllisen tuen. Pidetään tuen keinovalikoima laajana siten, että myös tarpeellinen pienryhmäopetus on mahdollista.
- Uudistetaan oppilas- ja opiskelijahuoltoa, jotta jokainen saa tarvitsemansa tuen ajoissa. Ei siirretä koulukuraattoreita ja -psykologeja maakuntiin.

4.3 KORJATAAN LUKIOKOULUTUKSEN RAHOITUSVAJETTA

Lukiouudistus toteutettiin onnistuneesti viime vaalikaudella. Uudistuksen myötä opiskelijoille säädettiin oikeus erityisopetukseen. Lisäksi mahdollistettiin ylioppilaskokeiden rajaton uusiminen. Lukiokoulutuksen uudet opetussuunnitelmat on otettu käyttöön tämän vuoden elokuussa.

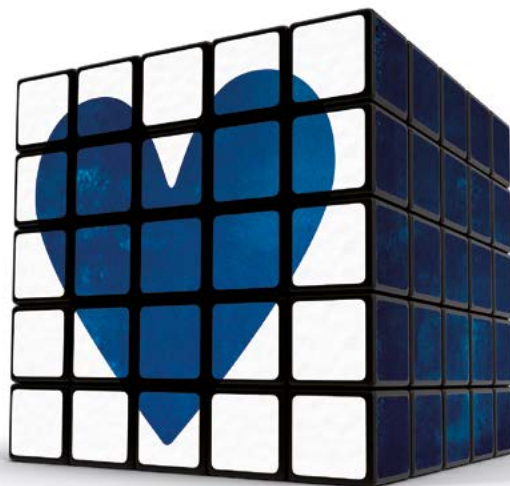
Tällä hetkellä lukiokoulutuksen rahoitus ei turvaa riittävällä tavalla laadukkaan opetuksen järjestämistä. Rahoitusjärjestelmä ei vastaa enää tämän päivän tarpeisiin. Koulutuksen kehittämisessä painopiste on siirrettävä lukiokoulutukseen – lukiot tarvitsevat puolustajansa.

Toisen asteen duaalimalli on säilytettävä eikä koulutuksen raja-aitojen purkaminen saa johtaa siihen, että koulutusten erityispiirteistä luovuttaisiin. Koulutuksilla on myös erilaiset tehtävät, mikä on ollut keskeinen osa suomalaista koulutusjärjestelmää. Tulevaisuuden lukio tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuden laaja-alaiseen sivistykseen. On tärkeä myös huolehtia, että erityisen koulutustehtävän lukioita on maassamme riittävästi.

Lukiokoulutuksessa on tulevaisuudessa oltava mahdollista suorittaa englanninkielinen ylioppilastutkinto. Tämä osaltaan lisää Suomen kansainvälistä houkuttelevuutta sekä mahdollistaa myös tehokkaammin koulutusviennin.

KOKOOMUKSEN ESITYS:

- Käynnistetään lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmän uudistus, jotta rahoitus vastaisi paremmin todellisia kustannuksia
- Korjataan lukiokoulutuksen perusrahoituksen vajetta 50 miljoonalla eurolla.

4.4 PANOSTETAAN PYSYVÄSTI AMMATILLISEEN OSAAMISEEN

Ammatillisen koulutuksen osaamisperusteisuutta ei saa murentaa oppivelvollisuuden laajentamisen varjolla. Reformin toimeenpanoa ja vaikuttavuutta on seurattava. Ohjauksen ja opetuksen määrää on nostettava pysyvästi. Jokaisella valmistuneella on oltava hyvä ja vahva ammatillinen osaamisperusta.

Hallituksen määräaikaiset hankerallit eivät tuo pysyvää parannusta ammatillisen koulutuksen tilanteeseen. Hallituksen tulevaisuusinvestoinnit päättyvät ensi vuonna. Kysymys kuuluu, mitä tapahtuu tällä lisärahoituksella palkatuille opettajille ja ohjaajille vuoden vaihteessa 2022-2023?

Kokoomus haluaa, että ammatillisessa koulutuksessa on jatkossakin riittävä määrä lähiopetusta. Tämä tukee myös ammatillisen koulutuksen reformin toimeenpanoa.

KOKOOMUKSEN ESITYS:

- Tehdään ammatillisen koulutuksen 70 miljoonan euron opettaja- ja ohjaajaresurssin määräaikaisesta rahoituksesta pysyvä. Jokaisella opiskelijalla on oltava mahdollisuus tarvitsemaansa lähiopetukseen.

4.5 KANNUSTETAAN AHKERUUTEEN NOSTAMALLA OPINTOTUEN TULORAJOJA PYSYVÄSTI 50 PROSENTILLA

Kokoomus kannattaa opintotuen tulorajojen nostamista, mutta katsoo, että hallituksen esitys on riittämätön. Määräaikaisen tulorajojen korotuksen sijaan on toteutettava Kokoomuksen esittämä pysyvä 50 prosentin tulorajojen korotus. Työnteon on oltava aina kannattavaa ja kannustinloukkuja on purettava.

Opintotuen matalat tulorajat aiheuttavat opiskelijoiden käytettävissä olevien tulojen jäämistä keinotekoisesti matalammalle tasolle. Tulorajojen korotus parantaa mahdollisuuksia työnteokoon ja elintason nostamiseen opintojen aikana. Nettovaikutuksiltaan tulorajojen korotus vahvistaa julkista taloutta, kun etuusmenojen kasvu jää verotulokertymän muutosta pienemmäksi.

Kokoomus esittää, että opintotukilainsäädäntöä tarkastellaan tulevaisuudessa kokonaisuutena. Tämä on otettava huomioon myös sosiaaliturvauudistuksessa. Opintotuen lainsäädäntö on nyt pirstaleinen ja monimutkainen useiden eri vaalikausina toteutettujen osauudistuksien seurauksena.

Lisäksi opintotuen kannustinelementtejä, kuten opintolainahyvitystä, on kehitettävä. Jo nyt on havaittavissa, että opintolainahyvityksen korottamisella on ollut myönteisiä vaikutuksia korkeakoulututkinnon suoritusaikeisiin.

KOKOOMUKSEN ESITYS:

- Korotetaan opintotuen tulorajoja 50 prosentilla. Etuusmenojen ja verotulokertymän muutokset yhteensä vahvistavat julkista taloutta 6 miljoonaa euroa.

5. HOIVAN JA HUOLENPIDON SUOMI

”Oikeudenmukaisuuteen kuuluu, että ahkeruus ja järkevät valinnat tuovat menestystä tekijälleen. Siihen kuuluu myös, että vaikeuksiin joutunutta autetaan nousemaan jaloilleen.”

– Kokoomuksen periaateohjelma

Suomalaisten kasvavat terveyserot ja hoitoon pääsy on sosiaali- ja terveyspalveluiden suurimpia haasteita. Ihmiset eivät ole palveluiden suhteen yhdenvertaisessa asemassa. Erityisesti perusterveydenhuollon palveluiden ja mielenterveyspalveluiden saatavuudessa on ongelmia eri puolilla Suomea sekä monisairaiden ja paljon palveluita tarvitsevien palvelukokonaisuudet ovat pirstoutuneet. Hyvinvointi- ja terveyseroja voidaan kaventaa turvaamalla oikea-aikaiset palvelut ja varhainen tuki jokaiselle toimeentulosta riippumatta.

Koronan aiheuttaman hoitovelan purkamiseksi tarvitaan sekä julkisen, yksityisen että kolmannen sektorin yhteistyötä. Kokoomus selvittäisi hoitoonpääsyn nopeuttamisen mahdollisuuksia ottamalla palveluseteli nykyistä laajempaan ja velvoittavaan käyttöön, nostamalla yksityisen terveydenhuollon Kela-korvausta sekä mahdollistamalla henkilökohtaisen budjetoinnin ikäihmisille ja vammaisille. Lisäksi selvittäisimme perhelääkärin mallin käyttöönottoa perusterveydenhuollossa asiakaslähtöisyyden parantamiseksi.

Liikunnalla on tärkeä yhteys ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin. Koronan myötä koululaisten liikuntamäärät romahtivat, työmatkaliikunta väheni ja ikääntyneiden elinpiiri kaventui. Etätö lisäsi työn fyysistä ja psyykkistä kuormitusta. Laitoshoidossa olevien kuntoutuspalvelut keskeytyivät ja sosiaaliset kontaktit pitkälti katkesivat. Kuntoutusvelan kuittaamiseksi tarvitaan tehokkaita toimia. Vauhditetaan terveyttä edistävää, liikunnallista ja kuntouttavaa otetta kaikissa sosiaali- ja terveyspalveluissa ja osana sote-ammattilaisten työtä.

Turvataan laadukkaat ja kustannustehokkaat sosiaali- ja terveyspalvelut. Suomalaisten enemmistön kannattama valinnanvapaus ja asiakkaiden tarpeiden mukaisten palveluiden kehittäminen on saatava takaisin sosiaali- ja terveydenhuollon keskiöön. Seuraamalla sosiaali- ja terveyspalveluiden laatua kansallisilla laaturekistereillä vahvistetaan kansalaisten yhdenvertaisuutta palveluissa ja lisätään palveluiden vaikuttavuutta ja läpinäkyvyyttä.

5.1. LAAJENNETAAN ANSIOSIDONNAINEN TYÖTTÖMYYSTURVA KAIKILLE

Suomen työttömyysturvajärjestelmä pitää sisällään sekä valtion takaaman työttömyysturvan että lisävakuuttamisen mahdollisuuden työttömyyskassan kautta. Tällä hetkellä maksussa olevasta ansiosidonnaisesta työttömyysturvasta rahoitetaan kassojen jäsenmaksuilla vain 5 prosenttia. 57,5 prosenttia rahoitetaan työttömyysvakuutusrahaston työttömyysvakuutusmaksuilla ja 37 prosenttia valtion verotuloilla. Kassoihin kuulumattomat siis osallistuvat ansiosidonnaisen työttömyysturvan menojen rahoittamiseen jo nyt lähes samassa mitassa kuin kassojen jäsenet, mutta heidän työttömyysturvansa jää suhteessa paljon heikommaksi.

Useammin kassojen ulkopuolelle jäävät matalammin koulutetut, heikossa työmarkkina-asemassa olevat. Matalamman tulotason kassojen jäsenmaksut ovat usein korkeampia. Siten työntekijät ovat keskenään eriarvoisessa asemassa.

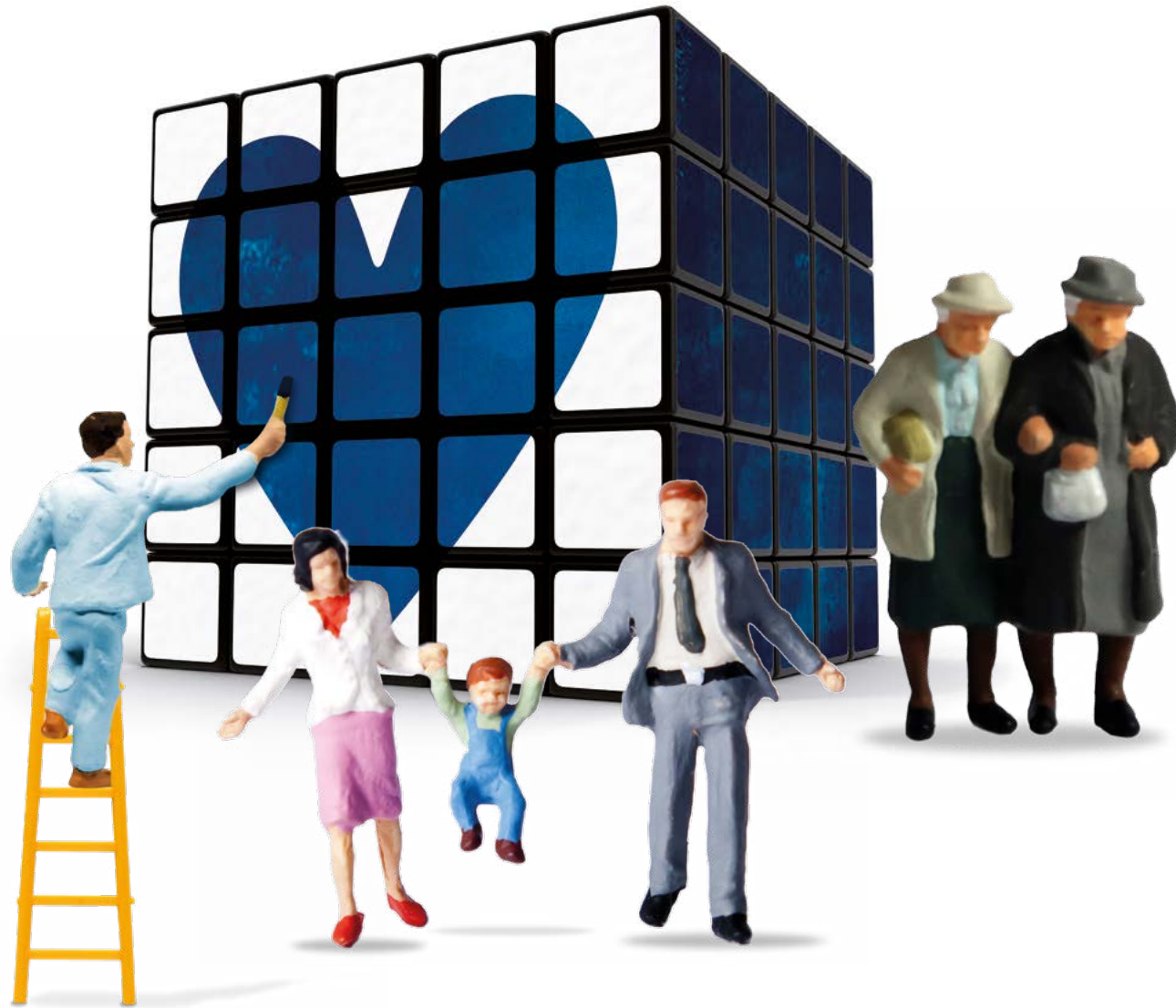
Nykymallin heikkous on se, että turvan ulkopuolelle voivat jäädä sellaisetkin ihmiset, jotka ovat vuosien ajan maksaneet lakisääteistä työttömyysvakuutusmaksua erilaisissa työsuhteissa. He siis ovat maksaneet vakuutusmaksua saamatta kuitenkaan vakuutusturvaa.

Kokoomuksen vaihtoehtobudjetin vaikutusarvio perustuu Mauri Kotamäen (2018) malliin, jossa ansiosidonnaisen työttömyysturvan järjestäminen on siirretty Kelan vastuulle. Muutos karsii hallintoa ja byrokratiaa. Uudistuksella on eduskunnan sisäisen tietopalvelun mukaan noin 8 500 hengen suuruinen negatiivinen vaikutus työllisyyteen. Kokonaisuutena kokoomus katsoo, että uudistuksen hyödyt ovat kustannuksia suuremmat. Kokoomuksen mielestä on tärkeää, että laajentaminen toteutetaan riippumatta muista muutoksista työttömyysturvajärjestelmään. **Kyse on oikeudenmukaisuudesta.**

KOKOOMUKSEN ESITYS:

- Laajennetaan ansiosidonnainen työttömyysturva kaikille. Ehdotus kasvattaa työttömyysturvamenoja 191 miljoonaa euroa.

5.2. UUDISTETAAN SOSIAALI- JA TERVEYSKESKUKSET

Kokoomuksesta sosiaali- ja terveyspalveluita on uudistettava ihmisten tarpeet ja hoitopaikaksi edellä. Hallituksen tekemät ratkaisut eivät takaa yhdenvertaisia palveluita suomalaisille. Aluehallintouudistuksesta puuttuvat keinot, joilla sote-uudistukselle asetetut tavoitteet saavutetaan hyvinvointialueilla. Hallintouudistus ei paranna palveluihin pääsyä eikä hillitse kustannusten kasvua. Hyvinvointipalvelujen kehittäminen ei saa jäädä hallinnollisen uudistuksen toimeenpanon alle.

Peruspalvelut on laitettava kuntoon ja sairauksien ennaltaehkäisyä on lisättävä tutkittuun tietoon perustuen. Vaikuttavuustiedon kehittämistä ja tiedolla johtamista tulee edistää kansansairauksien,

monisairaiden sekä paljon sosiaali- että terveyspalveluita käyttävien asiakkaiden osalta. Terveiden edistämiseen on haettava uusia keinoja kuntalaisia kuullen.

Palveluita on saatava silloin, kun on tarve ja niiden on toimittava saumattomasti yhteen ihmisen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin varmistamiseksi. Tiukentaisimme hoitotakuuta, jotta voidaan turvata oikea-aikainen ja yhdenvertainen hoitopaikka.

KOKOOMUKSEN ESITYS:

- Koronakriisin aiheuttaman hoito- ja palveluvelan purkamiseksi on tehtävä kansallinen toimintasuunnitelma. Jonojen purkamisessa on hyödynnettävä yritysten ja järjestöjen tarjoamia palveluita.
- Hoito- ja palveluvelan purkutoimissa on tähdättävä siirtymäajalla nopeampaan hoitoon palveluja uudistamalla. Oikea-aikainen hoito on aina vaikuttavampaa ihmisille ja kustannuksiltaan edullisempaa.
- Suurten kansansairauksien hoitoa vahvistetaan. Perustetaan perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon osaamiskeskustoja ja verkostoja hoidon laadun ja hoitoketjujen vahvistamiseksi sekä erikoissairaanhoidon palveluiden jalkauttamiseksi sote-keskuksiin. Otetaan käyttöön läheteseuranta.
- Vakinaistetaan laaturekisterit. Niiden avulla terveydenhuollon laatua voidaan valtakunnallisesti ja luotettavasti seurata, ja parantaa potilaiden saaman hoidon vaikuttavuutta ja potilasturvallisuutta.
- Laajennetaan terveyskeskusten aukioloaikoja vastaamaan paremmin ihmisten tarpeisiin. Siten voidaan vähentää päivystyksen käyttöä ja helpottaa ihmisten arkea.
- Otetaan käyttöön uutta teknologiaa ja digitaalisia ratkaisuja lisäämään asiakaslähtöisiä palveluja. Esimerkiksi etävastaanottoja lisäämällä voidaan parantaa asiakastytytyä sujuvoittaa hoitoon pääsyä ja kohdentaa perinteisiä vastaanottopalveluita niitä tarvitseville.
- Varmistetaan työnjaolla ja moniammatillisella yhteistyöllä sujuvat ja vaikuttavat palvelut. Esimerkiksi hoitajan tai fysioterapeutin vastaanotoilla voidaan nopeuttaa hoitopaikkaa, parantaa palvelujen saatavuutta ja edistää kustannusvaikuttavaa työnjakoa ammattihenkilöiden välillä.
- Tehdään terveyskeskuksista houkuttelevia työpaikkoja. On varmistettava mm. henkilöstön riittävyys, kohtuullinen työaika, hyvä johtaminen, mahdollisuus keskittyä omaan osaamiseen vastaavaan työhön, mahdollisuudet koulutukseen ja osaamisen kehittämiseen.
- Varmistetaan tarkoituksenmukainen lääkehoito. Vahvistamalla lääkeshoidon kokonaisarviointia voidaan parantaa useita eri lääkkeitä tarvitsevien arkea, vähentää epätarkoituksenmukaista lääkkeiden käyttöä ja lääketokkuroita. Farmaseuttista osaamista on hyödynnettävä laajemmin, apteekit voidaan ottaa tiiviimmin mukaan osaksi sote-palvelutuotantoa ja lääkeshoidon kokonaisarviointi mahdollistaa palvelusetelin avulla.
- Paljon palveluita tarvitseville ja monisairaille on nimettävä oma vastuuhenkilö huolehtimaan palvelukokonaisuuden yhteensovittamisesta.
- Varmistetaan liikunnan käyttö hoitomuotona ja kuntoutuksen osana. Otetaan käyttöön liikuntaresepti ja ikääntyvien kotihoidon liikkumissopimus.
- Kokoomus kohdentaa uudelleen hallituksen kuntien perustason sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittämiseen varaukselliset määrärahat toimiin, joilla kehitetään palveluita ja helpotetaan hoitopaikkaa.

5.3. TOTEUTETAAN TERAPIATAKUU

Mielenterveyden ongelmat ovat yksi suurimmista kansansairauksistamme. Mielenterveyden ongelmiin ei ole saatavilla yhdenvertaisesti ja riittävästi apua sosiaali- ja terveydenhuollon perustasolla. Jonotusajat perusterveydenhuoltoon ja sieltä edelleen erikoissairaanhoidon ovat kestävämpiä ja eriarvoisempia.

Terapiatakuu varmistaa sen, etteivät mielenterveysongelmista kärsivät sekä heidän läheisensä jää yksin ilman apua ja tukea. Nyt se on monelle arkipäivää, sillä arvioiden mukaan vain puolet saa tarvitsemaansa hoitoa. Moni joutuu odottamaan kuukausikaupalla, eikä siltikään aina saa apua. Osa päättyy hakemaan palveluja yksityiseltä sektorilta, mutta kaikilla ei tähän ole mahdollisuuksia. Avun saanti ei saa olla kiinni lompakon paksuudesta.

Koronakriisin vaikutuksesta riski mielenterveysongelmien puhkeamiselle ja pahenemiselle on kasvanut entisestään. Terapiatakuun mukainen rakenteellinen uudistus mielenterveyden palveluihin on juuri nyt ajankohtainen. Se on osa kestävästä koronakriisin jälkihoitoa sekä työllisyyden vahvistamista.

Terapiatakuu rakentaisi Suomeen tällä hetkellä puuttuvan tehokkaan mielenterveyshoidon perustason. Kansalaisaloitteessa ehdotetaan lakimuutosta, jolla taataan nopea pääsy hoidolliseen psykoterapiaan tai muuhun psykososiaaliseen hoitoon.

KOKOOMUKSEN ESITYS:

- Toteutetaan terapiatakuu 35 miljoonalla eurolla nopean hoitopääsyn mahdollistamiseksi mielenterveysongelmissa (kokonaiskustannuksessa huomioitu kansalliseen mielenterveysstrategiaan suunnattu resurssi).

5.4. TOTEUTETAAN KUNTOUTUSTAKUU

Hoitopääsyn pitkittyminen ja liian myöhään aloitettu kuntoutus heikentävät huomattavasti elämänlaatua sekä työ- ja toimintakykyä. Kuntoutustakuu on parhaimmillaan täsmätoimi työurien pidentämiseen, työ- ja toimintakyvyn kohentamiseen ja elämänlaadun edistämiseen. Kuntoutuksella varmistetaan, että ihminen toipuu eikä siirry uudelleen hoitojonoon. Kuntoutustakuulla saavutettavat säästöt voivat olla mittavia.

Oikea-aikaisen ja laadukkaan kuntoutuksen ja liikuntapalveluiden tiivis kytkeminen hoitoketjun osaksi on sekä inhimillisen kärsimyksen vähentämisen että kustannusvaikuttavuuden näkökulmasta vaikuttava toimi. Kuntoutuksella ylläpidetään myös mm. kansansairauksien hoitotasapainoa ja ehkäistään sairauden etenemistä sekä parannetaan sairastuneiden elämänlaatua.

Kokoomus haluaa kuntoutustakuulla turvata kuntoutukseen pääsyn kaikenikäisille kuntoutusta tarvitseville ihmisille. Erillisellä takuulla kuntoutus nivotaan vaikuttavaksi osaksi sote-palveluja sekä toimivaa ja vaikuttavaa hoitoketjua. Katkeamattomalla kuntoutuspolulla edistetään terveyttä, työ- ja toimintakykyä sekä välttään ennen aikaisilta eläköitymisiltä sekä ehkäistään ikääntyneiden ihmisten toimintakyvyn heikkenemistä.

KOKOOMUKSEN ESITYS:

- Varataan kuntoutustakuun kokeiluhankkeeseen 10 miljoonaa euroa.

5.5. PANOSTETAAN TUTKIMUKSEEN JA HOIDON LAATUUN

Terveysalan kasvustrategiaan on koottu yhteen toimet, joilla vahvistetaan terveysalan tutkimusympäristöä. Strategia tähtää terveysalan kilpailukykyisen toimintaympäristön systemaattiseen kehittämiseen, investointien lisäämiseen ja kasvun aikaansaamiseen. Terveysalan kasvustrategian toimeenpanolla luodaan myös mahdollisuuksia yksilön parempaan terveydenhuoltoon ja sosiaali- ja terveyssektorin toiminnan tehostamiseen. Kasvustrategian toimeenpano on vahva myönteinen signaali yksityisen sektorin tutkimusinvestointeja suunnitteleville toimijoille.

Suuntaamalla voimavaroja osaamiskeskuksiin, kuten neurokeskukseen ja syöpäkeskukseen voidaan panostaa parempaan hoitoon sekä Suomessa tehtävään tutkimukseen ja tuotekehitykseen. Samalla rakennamme yrityksille houkuttelevaa toimintaympäristöä, joka tuo tutkimusinvestointeja

Suomeen. Panostus maksaa itsensä takaisin parempana hoitona ja kasvavina tutkimusinvestointeina.

Valtion tutkimusrahoitus (VTR) on tarkoitettu myönnettäväksi yliopistotasaisen sosiaali- ja terveyden tutkimuksen hankkeille. Yliopistotasoisella tutkimuksella turvataan erityisesti julkisten sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden kehittämistä vaikuttavaan, väestön terveyttä ja hyvinvointia tukevaan suuntaan.

Hoitotyön tutkimussäätiön Hotuksen rahoituksella edistetään vaikuttavien ja hyvien käytänteiden käyttöönottoa hoitotyössä, joka säästää turhia kustannuksia ja parantaa potilasturvallisuutta. Terveysalan tutkimuksen yksiköissä tapahtuva tutkimus mahdollistaa uusimpien hoitomuotojen käyttöönoton ja kokeilemisen.

KOKOOMUKSEN ESITYS:

- Tuetaan terveysalan kasvustrategian toteuttamista lisäämällä rahoitusta 5 miljoonaa euroa.
- Vahvistetaan yliopistotasaisen sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimuksen määrärahoja 10 miljoonaa euroa.
- Lisätään hoitotyön tutkimuksen määrärahoja 0,2 miljoonaa euroa.
- Kehitetään terveydenhuollon valtakunnallisten laaturekistereiden avulla hoidon vaikuttavuutta, yhdenvertaisuutta ja potilasturvallisuutta sekä tiedolla johtamista. Lisätään terveydenhuollon laaturekistereiden vakinaistamiseen 2 miljoonaa euroa.

5.6. TURVATAAN IKÄIHMISTEN LAADUKAS HOITO JA HOIVA YHDENVERTAISESTI

Elinajan pidentyessä on hyvinvointipolitiikan painotuksissa huomioitava ikääntyneiden kasvava ja moninaisempi joukko sekä heidän yksilölliset toiveensa ja tarpeensa. Yhä useampi kansalainen on toimintakykyinen vielä vuosikymmeniä eläkkeelle siirtymisen jälkeen.

Ikäihmisten tuki arkisiin toimiin on turvattava siten, että kaikilla on mahdollisuus elää oman näköistä elämää, arvokas vanhuus ja mahdollisuus yksilöllisiin valintoihin säilyttäen. Hyvä arki edellyttää terveyden, turvallisuuden ja talouden lisäksi mahdollisuutta osallisuuteen ja itsensä toteuttamiseen. Monipuoliset vapaa-ajanpalvelut, kuten liikunta- ja kulttuuripalvelut, ovat tärkeitä hyvinvointia lisääviä tekijöitä monen ikäihmisen arjessa.

Toteuttamalla senioreiden superkotitalousvähennys tuetaan ikäihmisten sujuvaa arkea ja kotona asumista. Digitaaliset ratkaisut ja teknologia on saatava paremmin ikäihmisten asioinnin avuksi ja yhteydenpidon helpottamiseksi. Ikääntyneille tarvitaan helppokäyttöisiä välineitä, kuten monipalvelupäätteitä, sekä tukea niiden käyttöön. Kaikki eivät ole älylaitteiden kautta saavutettavissa. Heille on oltava tarjolla muita palveluvaihtoehtoja. Terveysteknologian käytöstä ja hyödyntämisestä sote-palveluissa on tehtävä kansallinen strategia.

Ikääntyneiden parempaan hoivaan ja hoitoon on panostettava yhdenvertaisuus varmistaen.

KOKOOMUKSEN ESITYS:

- Panostetaan koti- ja omaishoitoon sekä muistisairaiden palveluihin. Kasvatetaan ikäihmisten hoivan rahoitusta 75 miljoonaa euroa. Osoitetaan tästä 50 miljoonaa euroa kotihoidon henkilöstön kasvattamiseen 1000 lähi- ja sairaanhoitajalla. Varataan 25 miljoonaa euroa muuhun palveluiden kehittämiseen.
- Vanhusten palveluiden ja kohtelun laillisuusvalvonnan tehostamiseksi oikeusasiamiehen kanslialle lisätään 0,3 miljoonaa euroa tarkastusten määrän ja omien aloitteiden lisäämiseksi.

Vanhuspalveluiden kokonaisuus, kotihoito, ikäihmisten perhehoito, ympärivuorokautinen hoiva ja omaishoito, on uudistettava niin, että jokainen voi luottaa saavansa tarvittaessa laadukkaan ja inhimillisen hoidon, hoivan ja kuntoutuksen yksilöllisesti. Henkilöstön osaaminen ja riittävyys, sekä hyvän työelämän edellytykset vanhusten palvelujen eri muodoissa on varmistettava.

Eduskuntaan tulossa olevalla vanhuspalvelulain uudistuksella on varmistettava ikäihmisten hoitoon pääsy, riippumatta hoitopaikasta tai siitä, onko vanhuksella hänen oikeuksistaan huolehtivia omaisia. Hyvä hoito ja inhimillinen kohtelu on toteuduttava yhdenvertaisesti jokaisen vanhuksen osalta.

Tarvitsemme lisää hoitajia ja muuta henkilöstöä turvaamaan ikäihmisten laadukkaat palvelut. Hoitohenkilökuntaa on lisättävä tasapuolisesti myös kotihoitoon ympärivuorokautisen hoivan lisäksi. Palveluseteliä ja henkilökohtaista budjettia on hyödynnettävä ikäihmisten ja esimerkiksi vammaisten tarpeisiin parhaiten sopivan palvelumuodon turvaamiseksi, sekä itsemääräämisoikeuden vahvistamiseksi.

Kannustimia ja mahdollisuuksia omais- ja perhehoitoon tulee lisätä. Omaishoitajien jaksamista ja vapaapäivien joustavaa pitämistä voidaan tukea palvelusetelin lisäksi, kotiavustajapalveluilla, kiertävän perhehoitajan avulla ja henkilökohtaisella budjetilla sekä vuorohoidolla ja päivätoiminnalla. Omaishoitoperheiden kanssa on yhdessä rakennettava toimivan hoivan kokonaisuutta, joka ennaltaehkäisee omaishoitajan kuormittumista ja uupumista, sekä varmistaa hyvän hoivan. Omaishoidon strategia on päivitettävä.

Kansallista muistiohjelmaa tulee jatkaa ja jalkauttamista alueille tehostaa eri ikäisten muistisairaiden ja heidän läheistensä arjen edistämiseksi. Tuettua hoivavapaaat oman läheisen lyhytaikaisen hoivan ja esimerkiksi saattohoidon mahdollistamiseksi tulee pilotoida. Työssäkäyvällä pitää olla mahdollisuus jäädä hoitamaan sairastunutta läheistään tuesti, kun kyseessä on lyhytaikainen hoivan tarve.

Ikäihmisten palveluiden tulee olla terveyttä ja toimintakykyä ylläpitäviä, ennaltaehkäiseviä ja kuntouttavia. Vahvistamme liikunnan käyttöä hoitomuotona ja kuntoutuksessa. Ennaltaehkäisyn ja kuntouttavan työotteen on oltava mukana kaikissa ikääntyneiden palveluissa.

Hoito- ja hoiva-alan ammattilaisten lisäämiseksi ja alalla pysymiseksi tarvitaan pitkäjänteinen suunnitelma, jossa huomioidaan mm. koulutustarpeet ja työoperäisen maahanmuuton lisääminen. Henkilöstön määrän lisäksi on tarkasteltava työnjakoa, sekä henkilöstön osaamista. Henkilöstölle tulee mahdollistaa riittävä ja säännöllinen täydennyskoulutus sekä luoda jatkokouluttautumisyväliä.

Hoito- ja hoivatyön ammattilaisille on turvattava mahdollisuus keskittyä omaa osaamista vastaavaan työhön. Uusia teknologisia ratkaisuja on otettava käyttöön vanhustyön tukena.

Työn johtamisen toimivuuteen eri tasoilla on kiinnitettävä erityistä huomiota. Mahdollisuudet yhteistyöhön järjestöjen ja vapaaehtoisten kanssa on tärkeä huomioida. Vanhustenhuollon epäkohdat on kitkettävä. Oikeusasiamiehen kanslian tehtävää valvoa ja edistää ikäihmisten oikeuksien toteutumista on vahvistettava. Vanhukset ja heidän omaisensa kantelevat vähän, minkä vuoksi valvonnan on oltava oma-aloitteista ja ennakoivaa.

5.7 TEHDÄÄN TERVEYDENHUOLLOSTA KOKONAAN MAKSUTON LAPSILLE

Suomessa terveydenhuollon asiakasmaksut ovat pohjoismaiden korkeimmat ja yksi syrjäytymistä syventävä tekijä. Sairastuminen on edelleen iso riski köyhtymiseen ja syrjäytymiseen. Siksi on tärkeää, että perheissä, joissa on paljon sairautta ja vammaisuutta, lapset saavat kuntoutuksen ja fysioterapian maksutta.

Asiakasmaksulaki on uudistettava hoidon esteiden poistamiseksi ja terveyden tasa-arvon vahvistamiseksi. Maksuttomat lasten terveyspalvelut vähentäisivät terveyseroja ja edistäisivät sitä, että kaikki lapset saisivat yhdenvertaisesti palvelut. Lasten yhdenvertaisuuden parantamiseksi alaikäisten terveydenhuollon palveluista tulee tehdä kokonaan maksuttomia.

KOKOOMUKSEN ESITYS:

- Tehdään kaikista alaikäisten terveydenhuollon palveluista maksuttomia 5 miljoonalla eurolla.

5.8 TOTEUTETAAN YLI 75-VUOTIAIDEN PARANNETTU KOTITALOUSVÄHENNYS

Esitämme Sitran mallin mukaisesti yli 75-vuotiaille uutta nykyistä parempaa kotitalousvähennystä tukemaan arjen askareissa. Verovähennysoikeutta kasvatettaisiin 70 prosenttiin. 100 euron omavastuu poistuisi. Lisäksi palvelujen ostoon annettaisiin enintään 1 200 euroa vuodessa tukea niille, joiden verot eivät riitä vähennyksen tekemiseen. Kotitalousvähennys olisi pienituloisille suoran tuen ja verohuojennuksen yhdistelmä.

Malli on Sitran staattisen arvion mukaan sisäisesti kustannusneutraali. Mikäli kotitalouspalveluiden ostojen seurauksena toimintakyky paranee ja raskaiden julkisten palvelujen piiriin siirtyminen myöhentyy, voi taloudellinen hyöty julkiselle sektorille nousta merkittävästi. Sitran raportin mukaan "Esimerkiksi jos 14 000 ikäihmisen tehostetun palveluasumisen tarve siirtyy puolella vuodella, kustannussäästö olisi 330 miljoonaa euroa".

KOKOOMUKSEN ESITYS:

- Toteutetaan Sitran mallin mukainen yli 75-vuotiaiden parannetun kotitalousvähennyksen ja tuen yhdistelmä 28 miljoonalla eurolla.

6. KANSAINVÄLINEN JA TURVALLINEN SUOMI

"Ihmisen on saatava aina elää ilman pelkoa, vapaana väkivallasta. Vakaan ja luotettavan julkisen vallan tärkeimpiin tehtäviin kuuluu turvallisuuden takaaminen jokaiselle. Sen on suojattava yksilöä pahanteon ja mielivallan sekä rasismien, seksuaaliseen suuntautumiseen perustuvan tai muun syrjinnän kohteeksi joutumiselta."

– Kokoomuksen periaateohjelma

Suomi on maailman turvallisimpia maita. Kokoomus haluaa Suomen olevan sitä myös tulevaisuudessa. Turvallisuus ei ole itsestäänselvyys, vaan sitä tulee jatkuvasti vaalia. Afganistanin tilanne on osoitus siitä, että turvallisuuteen vaikuttavissa ilmiöissä voi tapahtua muutoksia nopeastikin.

Turvallisuudesta puhuminen ei yksin riitä. Tarvitaan tekoja. Arvokasta työtä tekevät turvallisuusviranomaisemme tekevät päivittäin arvokasta työtä suomalaisten turvallisuuden eteen. Vähintä mitä voimme tehdä kiitokseksi, on turvata heille työhönsä riittävät resurssit ja toimivaltuudet.

Sisäisestä turvallisuudesta puhuttaessa on tärkeää ymmärtää, ettei se ole irrallinen, itsenäinen tai

erillinen turvallisuussektori. Sisäisen turvallisuuden kysymykset ovat vahvasti sidoksissa erityisesti ulkoisen turvallisuuden ilmiöihin sekä sosiaali- ja sivistyspolitiikkaan, mutta myös elinkeino- ja talouspolitiikkaan. Vahva maanpuolustus ja aktiivinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka ovat jatkossakin Suomen turvallisuuden takeita.

Vahva oikeusvaltio on yhteiskunnan perusta. Oikeusvaltion ylläpito edellyttää jatkuvaa keskustelua, valppautta ja puolustamista. Jotta suomalaisten oikeusturva voi toteutua, on oikeusvaltion toimijoille ja koko rikosketjulle turvattava riittävät resurssit. Kokoomus on tähän sitoutunut.

6.1 LISÄTÄÄN PELASTUSTOIMEN AMMATTILAISTEN KOULUTUSMÄÄRÄÄ

Pelastustoimen henkilöstö tekee päivin ja öin korvaamatonta työtä suomalaisten arjen turvallisuuden varmistamiseksi. Pelastustoimen tulevaisuuden näkymien taivaalle on kuitenkin ilmaantunut huolestuttavia pilviä. Kokoomus edellyttää ongelmiin tarttumista, jotta suomalaiset voivat jatkossakin luottaa avun saamiseen hädän hetkellä.

Suomea uhkaa 2020-luvun lopulla jopa 2500 pelastajan pelastajapula. Pelastustoimen alan nykyiset koulutusmäärät eivät pysty mitenkään vastaamaan tähän tarpeeseen. Pelastusopiston normaali koulutustahti on vuosittain 120 henkilöä, kun pelkästään eläkkeelle siirtymisen aiheuttama poistuma on vuosittain noin 145 henkilöä. Tarpeen taustalla ovat myös toimintavalmiuden parantamiseen ja varallaolojärjestelmään liittyvät muutokset.

Kokoomus katsoo, että Kuopiossa sijaitsevan Suomen Pelastusopiston opiskelijamäärää on kasvatettava kaikin mahdollisin keinoin. Lisäksi Helsingin pelastuskoulun toimintaa on laajennettava. Hallituksen on myös luotava suunnitelma pelastustoimen järjestelmän noin 81 miljoonan euron rahoitusvajeen paikkaamiseksi. Pelastajat on pelastettava.

Ruotsinkielisistä pelastajista on huutava pula. Tulipalot ja onnettomuudet eivät katso kieltä, mutta hädässä olevan ihmisen on saatava palvelu tarvittaessa ruotsiksi. Suomessa on otettava käyttöön ruotsinkielinen pelastuskurssi, jolle luonteva paikka voisi ruotsinkielisen väestön valtakunnallinen painottuminen huomioiden olla Uusimaa.

KOKOOMUKSEN ESITYS:

- Lisätään pelastajien koulutusmäärää ja toteutetaan kaksikielinen pelastajakurssi lisäämällä pelastustoimen toimintamenoihin 3,75 miljoonaa euroa.
- Luodaan suunnitelma pelastustoimen järjestelmän noin 81 miljoonan euron rahoitusvajeen paikkaamiseksi ennen pelastustoimen rahoituksen siirtymistä valtiolle vuoden 2023 alusta.

6.2 TURVATAAN VAHVA OIKEUSVALTIO JA KOKO RIKOSKETJUN RESURSSIT

Kokoomukselle vahva oikeusvaltio on yhteiskunnan perusta. Jotta suomalaisten oikeusturva voi toteutua, on koko rikosketju oltava riittävästi resursoitu aina poliisista syyttäjälaitoksen kautta tuomioistuineläytökseen ja rikosseuraamuslaitokseen. Nyt ketjun toimivuutta heikentävät resurssipulan aiheuttama keskeneräisten juttujen suma, oikeudenkäyntien viivästyminen, henkilöstön uupuminen sekä koronapandemian aiheuttamat istuntojen lykkäytymiset.

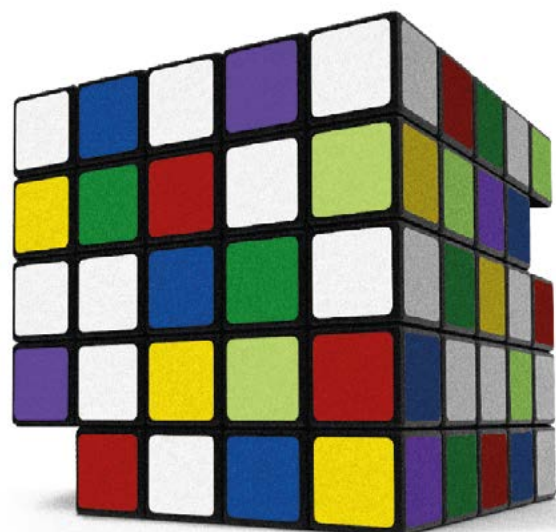
Tuomioistuinprosessien pitkä kesto on Suomessa hälyttävä ongelma. Vaarana on, etteivät ihmiset pitkien käsittelyaikojen takia uskalla hakea asialleen oikeutta. Oikeudenkäyntien viivästyminen johtaa myös hyvityskorvausten kasvuun ja oikeudenkäyntien keston pitkittymisen huomioimiseen rangaistuksissa. Hallituksen on ryhdyttävä välittömästi toimiin oikeudenkäyntien keston lyhentämiseksi. Tähän tarvitaan sekä lisäresursseja tuomioistuimille että prosessien modernisointia.

Syyttäjien määrässä Suomi laahaa reilusti Euroopan keskiarvon alapuolella. Siksi esimerkiksi syyttämisprosentit ovat merkittävästi vähentyneet viime vuosina ja vaihtelevat merkittävästi eri puolilla Suomea 55 prosentista 75 prosenttiin. Myös muutoksenhakumäärät korkeimpaan oikeuteen ovat vähentyneet. Syyttäjien määrän lisääminen on kriittistä rikosketjun sujuvuuden ja oikeusturvan toteutumisen kannalta.

Rikosseuraamuslaitoksen henkilöstöresurssit ovat niin ikään riittämättömät toiminnan laajuuteen, käytössä olevaan laitosrakenteeseen ja täytäntöönpanon vaikuttavuustavoitteisiin nähden. Rikosseuraamuslaitoksen resursseja on lisättävä yksintyöskentelyn vähentämiseksi, joka on ongelmallista työturvallisuuden näkökulmasta. Myös vankilaturvallisuus ja naisvankityöskentely tarvitsevat lisäpanostuksia.

KOKOOMUKSEN ESITYS:

- Lisätään syyttäjien määrää vahvistamalla syyttäjälaitoksen resursseja 4,5 miljoonalla eurolla.
- Lyhennetään oikeudenkäyntien kestoja ja varmistetaan suomalaisten oikeusturvan toteutuminen lisäämällä tuomioistuinten resursseja 6 miljoonalla eurolla.
- Parannetaan vankilaturvallisuutta lisäämällä rikosseuraamuslaitoksen resursseja 5 miljoonalla eurolla.

6.3 KOHDISTETAAN TURVAPAIKAT HÄDÄNALAISILLE – ESTETÄÄN VÄÄRINKÄYTTÖ

Kokoomuksen turvapaikkapolitiikka perustuu kokoomuslaisiin arvoihin hädänalaisten auttamisesta, kansainvälisestä yhteistyöstä, turvallisuuden takaamisesta ja länsimaisten arvojen puolustamisesta. Kokoomus edistää EU:n yhteisen turvapaikkamenettelyn rakentamista.

Haluamme päivittää Suomen turvapaikkapolitiikan 2020-luvulle. Haluamme järjestelmän, joka kohdentaa avun aidosti kaikkein hädänalaisimmille, mutta suhtautuu realistisesti sen ilmeisiin puutteisiin. Afganistanin tilanne sekä Valko-Venäjän muun muassa Puolaan ja Liettuaan kohdistama hybridioperaatio ovat alleviivanneet järjestelmän uudistamisen kiireellisyyttä.

EU tarvitsee yhteisen turvapaikkapolitiikan. Rajojen ylittämiseen ja turvapaikan hakemiseen kohdemaan sisällä perustuva mekanismi on minimoitava

ja siirryttävä hädänalaisimpien valikointiin mahdollisimman läheltä lähtömaita. EU:n ulkorajoille itse hakeutuvat turvapaikanhakijat on pidettävä hakuajan ulkorajakeskuksissa, jotka on resursoitava riittävän nopeasti kulloisenkin tilanteen vaatimalla tavalla.

Lisäksi turvapaikkapolitiikassa tarvitaan kansallisia toimia. Turvapaikkahakemusten käsittelyaikoja on lyhennettävä ja uusintahakemusten käyttö viivytystarkoituksessa minimoitava. Pysyvän oleskeluluvan ja kansalaisuuden saamisen kriteerit on uudistettava perustumaan työhön ja opiskeluun Suomessa. Kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneet on palautettava lähtömaihin nopeasti. Nämä ja muut kokoomuksen “Turvapaikat hädänalaisille, estetään väärinkäyttö” -ohjelmassa esitetyt keinot ovat vapaasti hallituksen käytettävissä.

KOKOOMUKSEN ESITYS:

- Rakennetaan Euroopan Unioniin yhteinen turvapaikkapolitiikka, jossa rajojen ylittämiseen ja turvapaikan hakemiseen kohdemaan sisällä perustuva mekanismi minimoidaan ja siirrytään hädänalaisimpien valikointiin mahdollisimman läheltä lähtömaita.
- Otetaan käyttöön kansallinen rajamenettely, jossa kansainvälistä suojelua koskeva hakemus voidaan tarpeen mukaan käsitellä ja ratkaista Suomen rajavyöhykkeellä tai sen läheisyydessä päästämättä henkilöä menettelyn aikana maahan.
- Luodaan Suomeen valmius rajoittaa turvapaikanhakua määräaikaisesti kansallisen turvallisuuden vaarantumisen perusteella.

6.4 TURVATAAN MAANPUOLUSTUKSEN JA KRIISINHALLINNAN RESURSSIT

Kansallinen maanpuolustus on Suomen turvallisuuden ja itsenäisyyden kivijalka. Sotilaalliset jännitteet Suomen ja Euroopan turvallisuusympäristössä jatkuvat. Vallitsevissa olosuhteissa Suomen on pidettävä huolta maanpuolustuksen resurssien riittävydestä. Yhtä lailla Suomen on jatkettava aktiivista harjoitustoimintaa ja läheistä kansainvälistä puolustusyhteistyötä kumppaneidensa kanssa

Suomen puolustus perustuu suorituskykyisiin puolustusvoimiin. Puolustusvoimilla on oltava käytössään paras mahdollinen materiaali. Modernit ilmavoimat ovat korvaamaton osa vahvaa, itsenäistä puolustusjärjestelmää,

joka luo uskottavaa pelotetta koko maan turvaamiseksi. Niillä varmistetaan Suomen alueen koskemattomuus niin rauhan aikana kuin sodan syttyessä.

Kansainvälinen turvallisuus on muuttunut hauraammaksi. Aseelliset konfliktit ja sodat pitkittyvät ja lisäävät epävakautta. Tämä luo Suomelle myös tarpeen pohtia sen kriisinhallinnan painopisteitä. Kokoomus katsoo, että meidän on laadittava strateginen selvitys Suomen rauhanturvaamisen ja kriisinhallinnan tulevaisuudesta.

KOKOOMUKSEN ESITYS:

- Varmistetaan maanpuolustuksen riittävät resurssit ja toteutetaan suunniteltu hävittäjähankinta täysimääräisenä. Ylläpidetään tiiviitä kansainvälisiä kumppanuuksia ja harjoitustoimintaa.

6.5 VAHVISTETAAN KEHITYSYHTEISTYÖTÄ JA SIIRRETÄÄN PAINOPISTETTÄ SJOITUSMUOTOISEEN TUKEEN

Heikot elinolot, aseelliset konfliktit, ilmastonmuutos sekä nopea väestönkasvu ajavat ihmisiä liikkeelle kotiseuduiltaan. Nämä ilmiöt ovat Eurooppaan kohdistuvan siirtolaisuuden pääsyitä. Tällä hetkellä maailman maista noin neljännes on moniongelmaisia, joilla tarkoitetaan kasaantuneita haasteita köyhyyden, terveysongelmien, ihmisoikeuksien, korruption ja valtionhallinnon haurauden osalta.

Kehitysyhteistyön ja erilaisen humanitaarisen avun tarve ei ole vähenemässä, vaan päinvastoin. Koronapandemian vaikutuksesta äärimmäinen köyhyys ja nälkä ovat maailmassa kääntymässä kasvuun, ja monet kehitysyhteistyön tulokset ovat vaarassa.

Meidän on vastattava kehittyvien maiden ongelmiin tehostamalla juurisyihin vaikuttamista, jotta kehittyvät maat voivat vahvistua sisäisesti. Tämä tarkoittaa perinteisen kehitysyhteistyön ohella kauppapoliittisia kumppanuussuhteita ja investointeja. Kehitysyhteistyö on keskeinen panostus kasvuun ja vakauteen, joka edistää viime kädessä myös Suomen etua ja turvallisuutta. Suomen pitää keskittyä naisten ja tyttöjen aseman ja koulutuksen, yksityisen sektorin vahvistamiseen, ilmastonmuutoksen vastaisiin toimiin sekä terrorismin torjuntaan ja radikalisoitumisen ehkäisyyn. Suomen tulee laatia uskottava useamman vaalikauden polku kohti pitkän aikavälin 0,7 prosentin tavoitetta. Suomi on nyt kaukana tuosta tavoitteesta – toisin kuin muut Pohjoismaat.

Tavoitteeseen pääsy edellyttää pitkäjänteistä sitoutumista ja uskottavaa suunnitelmaa.

Suomen ulkopolitiikan yhdeksi tavoitteeksi on määriteltä pyrkimys YK:n turvallisuusneuvoston vaihtuvaksi jäseneksi vuosiksi 2029–2030. Eduskunnan ulkoasiainvaliokunnassa on kiinnitetty huomiota siihen, miten kehitysavun määräraholeikkauksilla voi olla negatiivisia vaikutuksia Suomen YK:n turvallisuusneuvostokampanjaan. Tähän on syytä suhtautua tarvittavalla vakavuudella. Suomen on kyettävä osoittamaan olevansa aktiivinen humanitäärinen vaikuttaja, mikäli se haluaa olla uskottava kehitysyhteistyön toimija. Ainoastaan julkisella rahalla ei kuitenkaan voi saavuttaa kestäviä tuloksia kehittyvissä maissa. Julkisella rahalla voidaan rakentaa vakaata toimintaympäristöä, mutta muutoksen saavuttamiseksi investointeihin tarvitaan yksityistä pääomaa. On edistettävä suomalaisten yritysten toimintamahdollisuuksia kehitysmaissa sekä

tuettava paikallisia yrityksiä.

Kehittyvien maiden rahoitukselliset olot eivät ole palautuneet koronakriisin jälkeen yhtä nopeasti kuin kehittyneissä maissa. Tämä uhkaa keskipitkällä aikavälillä palautumista kehittyvien maiden paluuta kehittyneiden maiden tasoa saavuttavalle kasvu-uralle. Finanssisijoituksilla edistetään kehitysmaiden paikallisen elinkeinoelämän kehittymistä helpottamalla yksityisen pääoman saamista.

Kehitysmaissa keskeinen kasvun pullonkaula on liian vähäiset pääomat. Yrityksille ei riitä pääomia investointeihin ja kasvuun. Täyttämällä puuttuvien investointien aukko voidaan tarjota kestävä mahdollisuus elintason nousulle. Elinkeinotoiminnan toimintaedellytysten parantamisella on kauaskantoisia vaikutuksia niin yksittäisten ihmisten kuin maiden kehityksen kannalta.

KOKOOMUKSEN ESITYS:

- Siirretään kehitysyhteistyön painopistettä 100 miljoonalla eurolla sijoitusmuotoiseen kehitysyhteistyöhön.
- Selvitetään Suomen mahdollisuuksia tukea kansalaisjärjestöjen kansainvälisen rahoituksen hankintaa osallistumalla vaadittujen omarahoitusosuuksien kattamiseen.

7. TEHOKKAAN JULKISEN HALLINNON SUOMI

“Julkinen talous on pidettävä vahvana myös siksi, että verorasitus ei kasvaisi kohtuuttomaksi ja jotta julkisen velan määrä pysyisi hallinnassa. Toimimme terveen julkisen talouden puolesta, jotta myös tulevaisuudessa kaiken ikäisillä suomalaisilla on mahdollisuus toimivaan hyvinvointiyhteiskuntaan, sen turvaan sekä palveluihin.”

– Kokoomuksen periaateohjelma

Julkiset menot ovat ylittäneet tulot jo yli vuosikymmenen ajan. Tätä alijäämää on katettu kasvavalla velkavuorella. Ei ole olemassa valtion ja kuntien rahaa. On olemassa ihmisten rahaa, jota valtio ja kunnat verottavat yhteiseen käyttöön. On aina tarkkaan arvioitava, käytetäänkö kerättyjä veroeuroja todella sellaisiin kohteisiin, joihin julkisen sektorin osallistumista tarvitaan. Menojen kasvu on saatava pysyvästi tulojen kasvua pienemmäksi.

Tilanne on pahentunut kuluvaan vaalikauden aikana. Pysyviä menoja päätettiin lisätä vaalikauden alussa 1,4 miljardilla eurolla. Uudet menot luvattiin kattaa työllisyyttä vahvistamalla. Työllisyyspäätöksiä ei tulla tekemään hallituksen tavoitteen mukaisesti, mutta veroja on kiristetty jatkuvasti. Maltillinen menopolitiikka on jätetty sivuun kokonaan. Valtion budjettitalouden menot ovat kasvaneet yli yhdeksän miljardia euroa vuodesta 2019.

Yhdessä muiden julkista taloutta vahvistavien toimenpiteiden kanssa on käynnistettävä uudelleen työ julkisten menojen kasvun hillitsemiseksi. Työllisyyden ja talouskasvun vahvistamisen tulokset näkyvät usein vasta pitkällä aikavälillä verotulojen kasvuna ja pienempinä menoina. Näiden keinojen tulokset sisältävät kuitenkin valtavasti epävarmuutta. Siksi kuluvalle kaudella puuttumaan jäänyt vastuullinen menopolitiikka tulee palauttaa keinovalikoimaan.

Menomaltti ei tarkoita tinkimistä laadukkaista palveluista, riittävästä muutosturvasta tai laadukkaasta julkishallinnosta. Koronakriisi on aiheuttanut loikan uuteen normaaliin. Työpaikoilla on tapahtunut muutos uusiin toimintatapoihin, vähentyneeseen matkustamiseen, etätöy yleistymiseen ja digitaalisiin työskentelytapoihin. Muutos avaa mahdollisuuden tuottavuushyötyjen nopeaan realisoimiseen menoissa.

7.1 NOSTETAAN JULKISEN HALLINNON TEHOKKUUTTA JA TUOTTAVUUTTA TUKEEN

Kokoomus ehdottaa uutta koko julkista hallintoa koskevaa tehostamisohjelmaa. Koronaviruksen aiheuttaman velkasuhteen äkillinen kasvu lisää painetta julkisen hallinnon tehokkuuden lisäämiseen, mutta toisaalta uusien toimintatapojen nopea omaksuminen tarjoaa tähän mahdollisuuden.

Pääministeri Sipilän kaudella käynnistettiin työ hallinnon tehostamiseksi ja tuottavuussäästöjen saamiseksi eri keinoin. Niin sanotun JTS-miljardi-ohjelman tarkoitus oli tehostaa jokaisen hallinnonalan toimintamenoja 0,5 % tai 0,3 % vuosittain. Kunnianhimon tasoa on nostettava. Kokoomus haluaa hillitä julkisten menojen kasvua, karsia hallinnon kustannuksia sekä lisätä kustannusvaikuttavuutta. Julkisia palveluita ei tarvitse tuottaa kansalaisille vähemmän, vaan uusilla ja paremmilla tavoilla. Kokoomus haluaa turvata tärkeät mahdollisuuksien tasa-arvoa edistävät palvelut.

Keskeinen keino on realisoida säästövaikutuksia kaikilta valtion hallinnonaloilta siten, että ministeriöiden, virastojen ja laitosten toimintamenot palautetaan lähelle vuoden 2019 menotasoa. Toimenpiteet tarkoittavat valtion toimintamenojen sekä muiden hallintomenojen vähenemistä noin **300 miljoonalla eurolla**.

Kokoomus rajaisi valtion budjetin toimintamenojen ja muiden hallinnon menojen säästöjen ulkopuolelle maanpuolustuksen, rajaturvallisuuden, sisäisen turvallisuuden, oikeuslaitoksen sekä tutkimuksen ja koulutuksen toimintamenot.

Kukin hallinnonala vastaa omalta osaltaan säästötavoitteen toteutumisesta ja soveltaa keinoja hallinnonalalle parhaalla tavalla. Keinoja julkisen hallinnon tehokkuuden parantamiseksi ja palveluiden tuottavuuden vahvistamiseksi on selvitetty laajasti. Edellisen hallituksen kuntien tehtävien purkamisen sekä JTS-miljardipäätöksen yhteydessä kehitettiin useita keinoja hallinnon tehostamiseksi, joita voidaan edelleen hyödyntää.

KOKOOMUKSEN ESITYS:

Menojen indeksikorotukset, toimitilat ja henkilöstö:

- Tavoitellaan julkisen sektorin tehostamista purkamalla päällekkäisiä toimintoja, johtamisen tasoja ja keventämällä hallintorakenteita.
- Hyödynnetään henkilöstön vaihtuvuutta ja eläkepoistumaa hallinnon henkilöstömäärän vähentämisessä.
- Hyödynnetään laajasti etätyömahdollisuuksia ja minimoidaan tilankäytöstä ja matkustamisesta aiheutuvat kustannukset.
- Uudistetaan valtion toimitilastrategia ja parannetaan tilatehokkuutta.
- Arvioidaan kaikkien julkisten menojen indeksikorotusten tarpeellisuus.
- Kartoitetaan ja puretaan palveluiden sisältöä liiallisen tarkasti määrittävää, palveluiden laadun kehitystä tukahduttavaa ja tuottavuuskehitystä rajaavaa sääntelyä.

Digitalisaatio ja automatisaatio:

- Hyödynnetään julkisessa hallinnossa ja palveluissa entistä vahvemmin tietoa, tekoälyä, digitalisaatiota ja automatisaatiota sekä realisoidaan hyödyt koko julkiseen talouteen.
- Siirrytään kaikilla hallinnon tasoilla digitaalisiin prosesseihin sekä hakemusten ja lupien sähköiseen käsittelyyn huomioiden palveluiden saatavuus kaikille kansalaisille.
- Sujuvoitetaan palveluja ja henkilöstön työkuormaa automatisoimalla ja digitalisoimalla palveluprosesseja.

Julkisen hankinnat ja rakentaminen:

- Vahvistetaan koko julkisen sektorin hankintaosaamista.
- Luodaan innovatiivisilla hankinnoilla kokeilualustoja uusille tuotteille, palveluille ja liiketoimintamalleille.
- Hyödynnetään julkisessa rakentamisessa vaihtoehtoisia toteutustapoja, kuten allianssimallia. Kaikkia kiinteistöjä ei tarvitse toteuttaa valtion, kuntien, kuntayhtymien tai hyvinvointialueiden omaan taseeseen, vaan vaihtoehtoina voidaan hyödyntää esimerkiksi vuokra- tai leasing-malleja.

7.2 KEHITETÄÄN SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON TIEDONHALLINTAA JA VÄHENNETÄÄN ICT-KUSTANNUKSIA

Suomeen perustettavien hyvinvointialueiden yksi tehtävä on seurata alueensa väestön hyvinvointia ja terveyttä väestöryhmittäin. Näin ollen hallinnossa tulee olla ajantasainen kuva sosiaali- ja terveydenhuollon tarpeesta, saatavuudesta, laadusta, vaikuttavuudesta ja yhdenvertaisuudesta. Tiedon pitää olla myös verrattavissa muihin hyvinvointialueisiin. Hyvinvointialueiden järjestämisvastuut ja veloitteet luovat haasteita sosiaali- ja terveyspalveluiden tiedonhallinnassa.

Sosiaali- ja terveysalan tiedonhallinnassa haasteena on ollut pitkään eri tietojärjestelmien yhteensopivuus. Hyvinvointialueiden myötä on mahdollista, että Suomeen muodostuu 22 erilaista asiakas- ja potilastietojärjestelmää sekä erilaisia ratkaisuja tiedonkäsittelyyn ja -hallintaan. Järjestelmien hallitsematon hajauttaminen lisää kustannuksia ja aiheuttaa sen, etteivät ihmisten sosiaali- ja terveystiedot liiku tarkoituksenmukaisesti esimerkiksi tilanteessa, jossa hyvinvointialueen asiakas tai potilas siirtyy tai muuttaa alueelta toiselle. Myös tiedolla johtamiseen ja päätöksentekoon ei tällöin synny riittävää mahdollisuutta.

Tiedonhallinnan kokonaisuuden koordinaatiota tulee kehittää ja keskittää, jotta säästytään hallitsemattomilta

kustannuksilta. Uusissa tietojärjestelmissä on erityisesti kiinnitettävä huomiota järjestelmien rajapintoihin ja siihen, että uusi järjestelmä sopii yhteen muiden olemassa olevien ja tulevien järjestelmien kanssa. Selvittäisimme, mitkä järjestelmät voisi olla perusteltua järjestää valtakunnallisesti yhtenäisesti. Uudet aluehallinnot ratkaisevat sen, onnistutaanko sosiaali- ja terveyspalvelut tuottamaan laadukkaasti ja kustannusvaikuttavasti. Myös lainsäädännön tulee kulkea mukana.

Kaikissa sosiaali- ja terveysalan ICT-hankkeissa tulee arvioida, miten ne lisäävät palvelujärjestelmän vaikuttavuutta ja hyödyttävät palvelujen käyttäjiä. Digitalisaatio ja teknologian kehittyminen ovat luoneet painetta osaltaan uudistaa sosiaali- ja terveyspalveluita ja asiakas- ja potilastietojärjestelmiä käyttäjäystävällisempään suuntaan. Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön työaika on pysyttävä vapauttamaan tietojärjestelmien ongelmista varsinaiseen työhön. Toiminnan kehittämisellä digitalisoinnin avulla odotetaan olevan myös positiivisia vaikutuksia sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten kasvun hillintään keskipitkällä aikavälillä.

KOKOOMUKSEN ESITYS:

- Arvioidaan aluehallintojen valmius sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämiseen vuoden 2023 alusta.
- Siirretään tarvittaessa sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämistä hyvinvointialueille vuodelle eteenpäin.
- Arvioidaan uudelleen aluehallinnon perustamisen kustannukset, ICT-menot ja tehostamisvara esitettyjen uudistusten tarkoittamalla tavalla. Budjettivaikutus yhteensä 2022 99,4 miljoonaa euroa.
- Varmistetaan vastuullinen kustannusohjaus uuden hallinnon perustamisesta lähtien. Alueiden rahoituksessa oletetusta kustannusten kasvusta otetaan huomioon vain 80 %.

8. VAIKUTUS JULKISEEN TALOUTEEN

VAIHTOEHTOBUDJETIN KESKEISET TUNNUSLUVUT

Vaihtoehtobudjetin vaikutukset julkisen talouden menoihin:

- Menoja vähennetään noin 2630 miljoonaa euroa.
- Menoja lisätään noin 550 miljoonaa euroa.
- Menotaso laskee yhteensä noin 2 080 miljoonalla eurolla.

Vaihtoehtobudjetin vaikutukset julkisen talouden tuloihin:

- Tuloja kevennetään noin 1 405 miljoonaa euroa.
- Tuloja lisätään noin 875 miljoonaa euroa.
- Tulotaso kevenee yhteensä noin 530 eurolla.

Julkisen talouden vahvistuminen:

- Julkinen talous vahvistuu 1 550 miljoonalla eurolla.
- Jos mukaan lasketaan myös työllisyystoimien vaikutus julkiseen talouteen, julkinen talous vahvistuu jopa 2,5 miljardilla eurolla. Tämä perustuu hallituksenkin käyttämään oletukseen, että yksi työllinen vahvistaa kasvavien verotulojen ja vähenevien sosiaaliturvamenojen kautta julkista taloutta keskimäärin 25 000 eurolla.
- Tietopalvelun arvioima työllisyysvaikutus huomioiden velkaantuminen vähenisi 2,5 miljardilla eurolla.

Kokoomuksen vaihtoehtobudjetin suorat vaikutukset julkiseen talouteen vahvistavat julkista taloutta 1,5 miljardilla eurolla.

Eduskunnan sisäisen tietopalvelun arvion mukaan kokoomuksen reformit vahvistavat työllisyyttä 38 000 ihmisellä. Hallituksen laskentatapaa hyödyntäen voidaan arvioida, että jokainen työllistynyt vahvistaa julkista taloutta keskimäärin 25 000 eurolla. Kokoomuksen vaihtoehto vahvistaa julkista taloutta

dynaamiset vaikutukset huomioiden miljardilla eurolla. Kokoomuksen koko työllisyyspaketti vahvistaa työllisyyttä 114 000–140 000 työllisellä. Eduskunnan sisäinen tietopalvelu ei arvioi kaikkien työllisyysuudistusten vaikutusta. Edellä kuvatulla tavalla kokoomuksen vaihtoehtobudjetin työllisyyspaketin julkista taloutta vahvistava vaikutus on 2,9–3,5 miljardia euroa.

0064	<<<<	KOKOOMUKSEN VAIHTOEHTOBUDJETTI 2022	KOKOOMUKSEN VAIHTOEHTOBUDJETTI 2022	>>>>	0065
Menoja lisäävät (miljoonaa euroa)			Menoja vähentävät (miljoonaa euroa)		
• Luku 1 Toteutetaan vastasyntyneiden osakesäästötili. 13,0 • Luku 2 Vahvistetaan työvoimapalveluiden resursseja aktiivimalli kakkosen toteuttamiseksi. 20,0 • Luku 2 Vahvistetaan työperäisen maahanmuuton resursseja. 10,0 • Luku 3 Vahvistetaan Business Finlandin TKI-innovaatiorahoitusta 55,0 • Luku 3 Vahvistetaan Suomen Akatemian rahoitusta 35,0 • Luku 3 Vahvistetaan yliopistotasaisen sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimusta 10,0 • Luku 4 Korjataan lukiokoulutuksen perusrahoituksen vajetta. 50,0 • Luku 4 Nostetaan yliopistokoulutettujen varhaiskasvatuksen opettajien määrää. 15,0 • Luku 5 Laajennetaan ansiosidonnainen työttömyysturva kaikille. 191,0 • Luku 5 Turvataan ikäihmisten laadukas hoito ja hoiva yhdenvertaisesti. Lisätään kotihoidon henkilöstöä 1000 hoitajalla. 75,0 • Luku 5 Toteutetaan terapiatakuu hoitopääsyn mahdollistamiseksi mielenterveysongelmissa. (kokonaiskustannuksessa huomioitu kansalliseen mielenterveysstrategiaan suunnattu 5 miljoonan euron määräraha). 35,0 • Luku 5 Toteutetaan kuntoutustakuu. 10,0 • Luku 5 Tehdään terveydenhuollosta kokonaan maksuton lapsille. 5,0 • Luku 5 Tuetaan terveysalan kasvustrategian toteuttamista. 5,0 • Luku 5 Vakinaistetaan laaturekisterit 2,0 • Luku 5 Vanhusasiavaltuutetun tehtävien siirto oikeusasiamiehelle 0,7 • Luku 5 Vahvistetaan oikeusasiamiehen resursseja vanhusten palveluiden ja kohtelun laillisuusvalvonnan tehostamiseksi. 0,3 • Luku 5Vahvistetaan hoitotyön tutkimuksen rahoitusta. 0,2 • Luku 6 Lyhennetään oikeudenkäyntien kestoa ja varmistetaan suomalaisten oikeusturvan toteutuminen lisäämällä tuomioistuinten resursseja. 6,0 • Luku 6 Parannetaan vankilaturvallisuutta lisäämällä rikosseuraamuslaitoksen resursseja. 5,0 • Luku 6Lisätään syyttäjien määrää vahvistamalla syyttäjälaitoksen resursseja. 4,5 • Luku 6 Lisätään pelastajien koulutusmäärää ja toteutetaan kaksikielinen pelastajakurssi. 3,8 • Yhteensä 551,5			• Luku 2 Puretaan kannustinloukkuja palauttamalla työttömyysturvan taso vuoden 2019 tasolle. -66,0 • Luku 2 Puretaan kannustinloukkuja palauttamalla asumistuen taso vuoden 2019 tasolle. -92,0 • Luku 2 Nostetaan työssäoloehto 12 kuukauteen. -97,0 • Luku 2 Lisätään toimeentulotukeen maltillinen asumismenojen omavastuuosuus kannustinloukkujen purkamiseksi. -140,0 • Luku 2 Poistetaan ansiosidonnaisen lisäpäivät nopeutetusti. -169,0 • Luku 2 Sopeutetaan palkkatuen menoja painottaen julkiselle sektorille maksettuja tukia. -190,6 • Luku 2 Porrastetaan ansiosidonnainen työttömyysturva työttömyyden keston mukaan, lyhennetään ansiosidonnaisen kestoa 100 päivällä ja palautetaan omavastuupäivien lukumäärä seitsemään (yhteisvaikutus julkiseen talouteen). -199,0 • Luku 3 Leikataan merimieseläkekassan valtionosuuden tehotonta yritystukea. -10,0 • Luku 3 Leikataan kivihiihtä korvaavien investointien tehotonta energiatukea. -60,0 • Luku 3 Leikataan viihdemerenkulun miehistötukea tehottomana yritystukena. Säilytetään rahtiliikenteen huoltovarmuusosuus. -77,2 • Luku 3 Toteutetaan asumistuen kokonaisuudistus. -350,0 • Luku 4 Uudelleenkohdennetaan oppivelvollisuusiän korottamisen määrärahat aidosti vaikuttavalla tavalla. -65,0 • Luku 6 Siirto sijoitusmuotoiseen kehitysyhteistyöhön valtion omaisuudella. -100,0 • Luku 7 Lakkautetaan tarpeeton jatkuvan oppimisen virasto. -1,1 • Luku 7 Palautetaan siirto valtion televisio- ja radiorahastoon vuoden 2019 tasolle indeksitarkistuksena. -37,7 • Luku 7 Espoon kaupunkirata ja Helsinki-Riihimäki-hankkeiden siirtäminen toteutettavaksi nopeiden. ratayhteyksien hankeyhtiöistä, jotka rahoitetaan valtion omaisuudella. -77,5 • Luku 7 Sote-uudistuksesta aiheutuvien hallinnon lisäkulujen säästö. -11,8 • Luku 7 Sote-uudistuksesta aiheutuvien ICT-lisäkulujen säästö. -87,7 • Luku 7 Uudelleenkohdennetaan hallitusohjelman hankkeisiin tarkoitetuilta palvelurakenteen kehittämisen momentilta vanhuspalveluiden kokonaisuuteen -98,0 • Luku 7 Julkisen hallinnon tehokkuusohjelman vaikutus hallinnon toimintamenoihin. -300,0 • Työttömyyden aikaisen eläkekertymän lopettamisen vaikutus julkiseen talouteen yhteensä. -400,0 • Yhteensä -2629,5		

Tuloja lisäävät (miljoonaa euroa)

- Luku 1 Poistetaan asuntolainojen korkovähennysoikeus nopeutusti. 12,0
- Luku 1 Uudistetaan yleishyödyllisyyden määritelmää lainsäädännössä. Työnantajien työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen verovähennysoikeuden päättymisen. 20,0
- Luku 1 Uudistetaan yleishyödyllisyyden määritelmää lainsäädännössä. Työmarkkinakeskusjärjestöjen sijoitustuottojen pääomatulovero. 40,0
- Luku 1 Laajennetaan virvoitusjuomaveroa. 100,0
- Luku 1 Luodaan uusi terveysperusteinen vero. 150,0
- Luku 1 Uudistetaan yleishyödyllisyyden määritelmää lainsäädännössä. Työntekijöiden työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen VM:n arvioiman verotuen poistaminen. 195,0
- Luku 1 Kiristetään tupakan verotusta. 300,0
- Luku 2 Korotetaan opintotuen tulorajoja 50 prosentilla pysyvästi. Etuusmenojen ja verotulojen nettovaikutus julkiseen talouteen. 6,0
- Luku 3 Toteutetaan yritysten pysyvä ja laaja TKI-verovähennys. Korvataan hallituksen puutteellinen kannustin. 19,0
- Luku 3 Poistetaan tehottomana yritystukena erityisautojen verotuki (poislukien pelastus-, sairaus-, inva-autot sekä esteettömät taksit). 32,0
- Yhteensä 874,0

Tuloja vähentävät (miljoonaa euroa)

- Luku 1 Kevennetään ansiotuloverotusta. Korotetaan työtulovähennyksen 2026 euroon. Kevennetään verotusta tasaisesti kaikista työ- ja eläketuloista X prosenttia -794,0
- Luku 1 Parannetaan kotitalousvähennystä pysyvästi. -327,0
- Luku 1 Toteutetaan yli 75-vuotiaiden parannettu kotitalousvähennys. -28,0
- Luku 1 Lopetetaan maastapoistumisveron valmistelu. -25,0
- Luku 3 Toteutetaan yritysten pysyvä ja laaja TKI-verovähennys. -100,0
- Luku 3 Poistetaan puolitettu väylämaksu kokonaan. -51,0
- Luku 3 Poistetaan autovero portaittain ja kompensoidaan vaikutuksia tuloarvioon korottamalla ajoneuvoveron perusveroa. -50,0
- Luku 4 Nostetaan varhaiskasvatuksen osallistumisastetta alentamalla varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja. -30,0
- Yhteensä -1405,0

Käytettävä valtion omaisuus (miljoonaa euroa)

- Valtion asuntorahasto 1 000,0
- Muu valtion omaisuus 2 856,0
- Yhteensä 3 856,0

Pysyviksi menoiksi budjetista muutetaan (miljoonaa euroa)

- Perusopetuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelma 60,0
- Varhaiskasvatuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelma 80,0
- Opettajien ja ohjaajien palkkaaminen sekä opetuksen ja ohjauksen tutkitoimet 70,0
- Yhteensä 210,0

Budjetista valtion omaisuudella rahoitettavaksi (miljoonaa euroa)

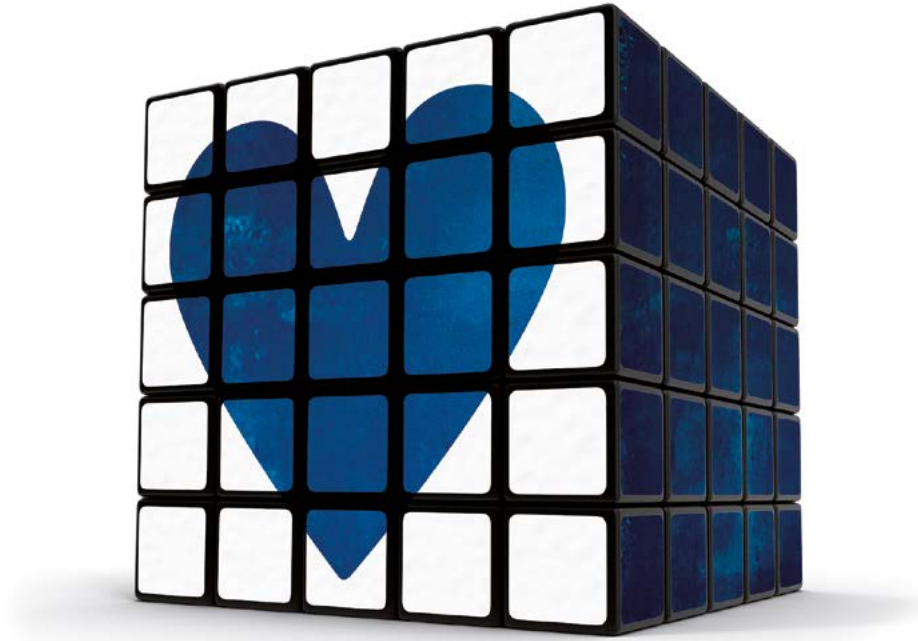
- Hankeyhtiöistä rahoitettavat hankkeet 77,5
- Pääomasijoitus Business Finland Venture Capitalille Oy 19,4
- Finnfundin pääoman korotus 10,0
- Siirto sijoitusmuotoiseen kehitysyhteistyöhön 100,0
- Yhteensä 206,9

Valtion omaisuuden käyttö (miljoonaa euroa)

- Budjetista siirrettävien hankkeiden osuus nopeiden ratayhteyksien hankeyhtiöiden pääomituksesta 77,5
- Nopeiden ratayhteyksien hankeyhtiöiden pääomitus 2 000,0
- Pääomitetaan korkeakouluja 1 000,0
- Lisäys sijoitusmuotoiseen kehitysyhteistyöhön 150,0
- Pienydinvoimaloiden tutkimuksen tukeminen 6,0
- Ilmastorahaston pääomittaminen teollisuuden vähähiilitiekarttojen toteuttamisen tukemiseksi 200,0
- Koko Suomi Kuntoon -paketti 500,0
- Yhteensä 3 856,0

Työllisyysuudistusten vaikutukset ja lähteet

- Paikallinen sopiminen, työllisyysvaikutus 0-15000, lähde: Suomen yrittäjät, 15.8.2019.
- Kv-rekrytointi, työllisyysvaikutus 10000, lähde: Tavoitetaso.
- Asuntokaupan varainsiirtovero, ei arvioitu.
- Työvoimapalveluiden reformi ja työkyvyn parantaminen, ei arvioitu.
- Toteutetaan valtiovarainministeriön virkavalmisteluna laatimat ehdotukset soveltuvin osin, työllisyysvaikutus 55000, lähde: Valtiovarainministeriö, Työllisyyspaketti 14.8.2020.
- Toteutetaan työllisyyttä ja tasa-arvoa aidosti vahvistava Kokoomuksen perhevapaaudistus, työllisyysvaikutus 0-3000, lähde: Työllisyyspakettityöryhmän laskelmaan kotihoidontuen muutoksen vaikutuksista - Työllisyyspaketti työryhmän esitykset - TEM 33/2016.
- Alennetaan varhaiskasvatusmaksuja, työllisyysvaikutus 1200, lähde: Eduskunnan sisäinen tietopalvelu, 24.11.2021.
- Varmistetaan nopea hoitoon pääsy terapiatakuulla, työllisyysvaikutus 0-5000, lähde: Kansalaisaloite, Terapiatakuu mielenterveyspalveluihin pääsyn nopeuttamiseksi 20.2.2019.
- Tehdään ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastusmalli, työllisyysvaikutus 8500, lähde: Eduskunnan sisäinen tietopalvelu, 24.11.2021.
- Ansiosidonnaisen lyhentäminen, työllisyysvaikutus 8200, lähde: Eduskunnan sisäinen tietopalvelu, 24.11.2021.
- Ansiosidonnaisen omavastuupäivien palautus 7 pv, työllisyysvaikutus 300, lähde: Eduskunnan sisäinen tietopalvelu, 24.11.2021.
- Työssäolo- ja paluuehto 12 kk, työllisyysvaikutus 6500, lähde: Eduskunnan sisäinen tietopalvelu, 8.11.2021.
- Toimeentulotuen asumismenojen omavastuu, työllisyysvaikutus 5400, lähde: Eduskunnan sisäinen tietopalvelu, 24.11.2021.
- Työttömyysturvan palauttaminen 2019 tasolle, työllisyysvaikutus 13700, lähde: Eduskunnan sisäinen tietopalvelu, 24.11.2021.
- Asumistuen indeksipalautus 2019 tasolle, työllisyysvaikutus 300, lähde: Eduskunnan sisäinen tietopalvelu, 24.11.2021.
- Ulosoton suojaosan korotus, työllisyysvaikutus 2000, lähde: Työllisyyspaketti työryhmän esitykset - TEM 33/2016.
- Opintotuen tulo rajojen nosto 50 prosentilla, työllisyysvaikutus 3000, lähde: Eduskunnan sisäinen tietopalvelu, 8.11.2021.
- Yleinen ansiosidonnainen, työllisyysvaikutus -8500, lähde: Eduskunnan sisäinen tietopalvelu, 24.11.2021.
- Kotitalousvähennyksen parantaminen, työllisyysvaikutus 0-3000, lähde: Lähde: Sitra – Kotitalousvähennys arjen tukena (2015). Arvio perustuu tapaan, jolla Sitran arvioi palveluostojen lisäävän työllisyyttä, kun kotitalousvähennystä vahvistetaan.
- Verotuksen vaikutukset yhteensä, työllisyysvaikutus 8800, lähde: Eduskunnan sisäinen tietopalvelu, 24.11.2021.
- Yhteensä 114 400-140 400

Siksi

**SYDÄN ON
OIKEALLA.**